

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rautatielain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rata-
verkon käyttösopimusta, liikenteenohjausta,
osajärjestelmän käyttöönottoluvan myöntä-
mistä, kalustoyksikköjen käyttöönottoa,
poikkeusoloihin varautumista, onnettomuuksista ilmoittamista sekä muutoksenhakua koskevia rautatielain säännöksiä. Lisäksi eräisiin muihin lain säännöksiin tehtäisiin täsmennyksiä. Uusina säännöksinä lakiin otettaisiin oikeutta rataverkon käyttämiseen ja rataverkon käyttöoikeuden rajoittamista, museoraidetta ja onnettomuutta koskevan tiedon käyttöä koskevat säännökset.

Kalustoyksikön käyttöönottoa koskeviin säännöksiin tehtäisiin rakenteellisia muutoksia ja niitä selkeytettäisiin siten, että ne vas-

taisivat nykyistä selkeämmin rautatiejärjestelmän yhteentoimivuutta Euroopan unionissa koskevan direktiivin kalustoyksikköjen käyttöönottolupaa koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan kalustoyksikköön kuuluvalla osajärjestelmälle voitaisiin myöntää käyttöönottolupa jo ennen kuin kaikki vaatimusten mukaiset muut kuin rautatieturvallisuuden vaikuttavat testit on suoritettu. Uutena lupana otettaisiin käyttöön koeajolupa kalustoyksikköön kuuluvien osajärjestelmien testausta varten.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA JA EHDOTETUT MUUTOKSET	3
2 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	3
3 ASIAN VALMISTELU.....	4
3.1 Valmisteluvaiheet.....	4
3.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	5
2 VOIMAANTULO.....	15
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	15
LAKIEHDOTUS	17
Laki rautatielain muuttamisesta.....	17
LIITE	27
RINNAKKAISTEKSTI.....	27
Laki rautatielain muuttamisesta.....	27

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Huhtikuun 15 päivänä 2011 voimaan tullella rautatielailla (304/2011) on pantu kansallisesti täytäntöön muun muassa yhteisön rautateiden turvallisuudesta sekä rautatieyritysten toimiluvista annetun neuvoston direktiivin 95/18/EY ja rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä sekä turvallisuustodistusten antamisesta annetun direktiivin 2001/14/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/49/EY, jäljempänä *rautatieturvallisuudirektiivi*, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, sekä rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta yhteisössä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/57/EY, jäljempänä *yhteentoimivuudirektiivi*. Euroopan komissio on tammikuussa 2012 pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä selvityksen rautatieturvallisuudirektiivin täytäntöönpanosta. Komissio on edelleen maaliskuussa 2012 pyytänyt ministeriöltä selvityksen yhteentoimivuudirektiivin täytäntöönpanosta. Ministeriö on antanut ensimmäiseen selvityspyyntöön vastauksen komissiolle maaliskuussa 2012 ja jälkimmäiseen selvityspyyntöön toukokuussa 2012. Komissio on vastusten perusteella pyytänyt ministeriöltä lisäselvityksen heinäkuussa 2012 rautatieturvallisuudirektiivin täytäntöönpanosta ja yhteentoimivuudirektiivin täytäntöönpanosta lokakuussa 2012. Ministeriö on vastannut lisäselvityspyyntöihin syyskuussa ja marraskuussa 2012. Komission selvityspyyntöjen johdosta on rautatielakiin tehty eräitä täsmennyksiä rautatielain muuttamisesta annetulla lailla (323/2013). Lakiin ehdotetaan tehtäväksi sannotujen komission selvityspyyntöjen johdosta eräitä jäljempänä esitettäviä täsmennyksiä. Lisäksi lakia täsmennettäisiin eräiltä muilta osin soveltamiskäytännön pohjalta ja lakiin lisättäisiin uutena pykälänä rataverkon käyttöoikeuden rajoittamista koskevat säännökset.

Voimassa olevan lain 9 luku sisältää kalustoyksikköjen käyttöönottoa koskevat erityissäännökset. Luvun rakenne ei vastaa kaikilta osin kalustoyksiköitä koskevan yhteentoimivuudirektiivin V luvun rakennetta. Lain 9 luvun rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että lukuun otettaisiin omina pykälänä säännökset yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäisestä käyttöönottoluvasta ja erikseen omana pykälänä säännökset muun kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäisestä käyttöönottoluvasta.

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavaa laitosta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja yhtenäistettäisiin vastaamaan ilmoitettua laitosta koskevia säännöksiä. Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittamista koskevaan pykälään lisättäisiin säännökset, joilla kielletäisiin Liikenteen turvallisuusvirastoa ryhtymästä oikeudellisiin toimenpiteisiin virastolle tehdyn ilmoituksen perusteella sekä säännökset, joilla rautatiealan toimijoita kielletäisiin kohtelemasta syrjivästi työntekijäänsä tai muuta henkilöä, joka on tehnyt ilmoituksen tiedossaan mahdollisesti olevasta vaaratilanteesta. Vastaavat ilmailua koskevat säännökset, joilla pyritään edistämään poikkeamatietojen ilmoittamista, sisältyvät voimassa olevaan ilmailulakiin (1194/2009).

Rataverkon käyttöoikeuden rajoittamista koskevat säännökset otettaisiin lakiin uusina säännöksinä. Muut ehdotetut muutokset ovat lähinnä soveltamiskäytännön pohjalta tai komission EU -Pilot kyselyjen perusteella tehtäviä täsmennyksiä voimassa oleviin säännöksiin.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksen taloudelliset vaikutukset viranomaistoiminnassa tai alan toimijoiden toiminnassa olisivat melko vähäiset.

Ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi merkittävästi rautatiealan kansallisena turvallisuusviranomaisena toimivan Liikenteen tur-

vallisuusviraston tai muiden viranomaisten tehtäviin. Esityksen mukaan liikenteenohjauspalveluja tarjoava yhtiö velvoitettaisiin tarjoamaan liikenteenohjauspalveluja rautatieliikenteen harjoittajien lisäksi rataverkon haltijoille laissa säädettävien edellytysten täytyessä. Muutoksella voitaisiin turvata, että edellytykset täyttävillä rataverkon haltijoilla olisi oikeus saada tarvittavat liikenteenohjauspalvelut. Esityksellä arvioidaan olevan muutoin ainoastaan vähäisiä vaikutuksia rautatieyritysten tai alan muiden toimijoiden toimintaan.

3 Asian valmistelu

3.1 Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston yhteistyönä.

3.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot Liikenteen turvallisuusvirastolta,

Liikennevirastolta, Onnettomuustutkintakeskukselta, VR-Yhtymä Oy:ltä, Proxion Train Oy:ltä, Destia Rail Oy:ltä, Satamaliitolta, Museorautatieliitto ry:ltä sekä rautatiealan järjestöiltä. Museorautatieliitto ry on ottanut lausunnossaan kantaa erityisesti museoraidetta koskevaan 32 a §:ään. Muutoin lausunnoissa on kiinnitetty huomiota rataverkon käyttöoikeuden rajoittamista koskevaan 20 a §:ään, liikenteenohjausta ja liikennöinnistä sopimista koskevaan lakiehdotuksen 36 §:ään, kalustoyksikön koeajolupaa koskevaan 47 a §:ään, kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän käyttöönottolupaa koskevaan 48 a §:ään, varautumista poikkeusoloihin koskevaan 81 §:ään sekä onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittamista koskevan 82 §:ään. Lausunnot on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon esitysehdotuksen jatkovalmistelussa. Jatkovalmistelussa on tehty lausuntojen pohjalta muutoksia muun muassa lakiehdotuksen 20 a §:ään ja 36 §:ään sekä 47 a §:ään, joka on muutettu kokonaan. Osa säännösehdotuksista perustuu sitovaan EU-lainsäädäntöön, minkä vuoksi niitä koskevia muutosehdotuksia ei ole voitu ottaa huomioon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Määritelmät. Kalustoyksikön määritelmää täsmennettäisiin nykytilanteen selkeyttämiseksi siten, että ne raiteilla ja rata-alueella käytettävät työkoneet ja laitteet, joita käytetään ainoastaan muulta liikenteeltä suljetulla rataosalla, rajattaisiin laissa tarkoitettun kalustoyksikön käsitteen ulkopuolelle. Kalustoyksikön määritelmään lisättäisiin edellytykseksi se, että se liikkuu liikennöinnille avoimilla raiteilla. Liikennöinniltä suljettuja ovat muun muassa ratatyöalueet, joilla käytetään erilaisia radan ylläpito- ja kunnossapitotehtävissä sekä uudistamis- ja parantamistöissä käytettäviä omilla kiskopyörillä tai kumipyörillä liikkuvia työkoneita ja laitteita. Niitä ei käytetä rautatielaissa tarkoitettussa liikennöinnissä. Niitä eivät koske rautatieliikenteessä käytettäviä kalustoyksiköitä koskevat tekniset vaatimukset tai käyttöönottolupavaatimukset, minkä vuoksi ne ehdotetaan rajattaviksi pykälän 18 kohdassa tarkoitettun kalustoyksikön käsitteen ulkopuolelle.

4 §. Turvallisuuustodistus. Turvallisuuustodistus koostuu 4 §:n mukaan A- ja B-osasta. Turvallisuuustodistuksen hakemisesta säädetään 5 §:ssä ja sen myöntämisen edellytyksistä 6 §:ssä. Turvallisuuustodistuksen A-osa on lain 5 §:n mukaan voimassa kaikissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa. Ennen kuin rautatieliikenteen harjoittaminen Suomessa voidaan aloittaa, rautatieliikenteen harjoittajan on saatava turvallisuuustodistuksen B-osa Liikenteen turvallisuusvirastolta. Se on voimassa ainoastaan Suomessa. Hakessaan turvallisuuustodistuksen B-osaa hakijan on osoitettava muun ohella, että se täyttää sitä rataverkon osaa koskevat säännöt ja määräykset, jolla se aikoo liikennöidä, ja voi varmistaa niiden noudattamisen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi rajaus turvallisuuustodistuksen B-osaa koskevasta vaatimuksesta sellaisen liikennöinnin osalta, jossa Suomen rataverkkoa koskevaa B-osaa ei pidetä rautatieturvallisuuden varmistamiseksi tai muustakaan syystä tarpeellisena. Tällaista liikennöintiä on liikennöinti, joka tapahtuu Suomessa satama-alueella tai rautatieraja-

asemalla sijaitsevilla raiteilla, joiden raideleveys poikkeaa Suomessa käytettävästä raideleveydestä. Käytännössä tämä tarkoittaisi liikennöintiä Turun satama-alueella tai Tornion ratapiha-alueella hyvin rajatulla rataverkolla kalustolla, jolla ei voi liikennöidä Suomessa muulla rataverkolla. Liikennöintiä harjoittavalta rautatieliikenteen harjoittajalta vaaditaan näissäkin tapauksissa aina turvallisuustodistuksen A-osa. Poikkeus ei koskisi Suomen ja Venäjän välistä rautatieliikennettä, koska Suomen ja Venäjän välisen rajan rautatieraja-asemilla raideleveys on sama kuin muulla rataverkolla Suomessa.

Turun satama-alueella on rajoitetusti 1435 mm raideleveydellä rakennettuja raiteita, joilla voidaan liikennöidä junalauttaliikenteessä Suomeen Saksasta tai Ruotsista tulleella kalustolla. Tällä hetkellä junalauttaliikennettä ei ole kuitenkaan toiminnassa. Vastaavasti Tornion ratapiha-alueella on rajoitetusti 1435 mm raideleveydellä rakennettuja raiteita, joilla voidaan liikennöidä Ruotsin rataverkolta tulevalla kalustolla. Tämä Suomen ja Ruotsin välinen rautatieyhdyshäyriikenne on yksinomaan tavaraliikennettä ja määrältään melko vähäistä.

9 §. Turvallisuuustodistuksen peruuttaminen. Voimassa olevan lain 9 §:n 3 momentin mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto voi harkintansa mukaan peruuttaa myöntämänsä turvallisuuustodistuksen silloin, kun virasto toteaa, että turvallisuuustodistuksen haltija ei ole harjoittanut rautatieliikennettä 12 kuukauden kuluessa turvallisuuustodistuksen myöntämisestä. Rautatieturvallisuusdirektiivin 10 artiklan 5 kohdan mukaan turvallisuusviranomaisen on peruutettava turvallisuusustodistus silloin, kun ilmenee, että sen haltija ei ole käyttänyt sitä tarkoitettulla tavalla todistuksen antamista seuraavan vuoden aikana. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viraston olisi ilman harkintaa peruutettava myöntämänsä turvallisuuustodistus todettuaan, että jokin momentissa säädettävistä turvallisuuustodistuksen peruuttamisen edellytyksistä on täyttynyt. Rautatieliikenne aloitetaan pääsääntöisesti 12 kuukauden kuluessa turvallisuuustodistuksen myöntämises-

tä. Kuitenkin on katsottava, että tietyissä tilanteissa se, että turvallisuustodistuksen haltija on hakenut toimilupaa rautatieliikenteen harjoittamista varten taikka ryhtynyt muihin toimenpiteisiin rautatieliikenteen harjoittamisen käynnistämiseksi edellä mainitun määräajan kuluessa, on riittävä osoitus siitä, että rautatieliikenne aiotaan aloittaa turvallisuustodistuksen mukaisesti. Toimilupaa ei välttämättä ole hakijasta riippumattomista syistä johtuen ehditty myöntää 12 kuukauden kuluessa turvallisuustodistuksen myöntämisestä. Muita momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä voisivat olla esimerkiksi liikennöinnissä tarvittavan kaluston hankkiminen tai tarvittavan henkilöstön palvelukseen ottaminen. Näissä tilanteissa turvallisuustodistusta ei tulisi peruuttaa ilman harkintaa, vaan viraston olisi selvitettävä turvallisuustodistuksen haltijan aikomus ja suunniteltu aikataulu liikenteen harjoittamisen käynnistämiseksi.

20 §. Oikeus rataverkolle pääsyyn ja oikeus sen käyttämiseen. Pykälään lisättäisiin uusi 3 ja 4 momentti, joilla pantaisiin täytäntöön yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/34/EU 10 artiklan 2 ja 3 kohta. Vastaavat säännökset sisältyivät myös sanotulla direktiivillä kumottuun yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY ja rautateiden infrastruktuurikasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä annetun direktiivin 2001/14/EY muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2007/58/EY. Rautatielaililla ei ole toistaiseksi pantu täytäntöön sanottuja säännöksiä. Pykälän uusilla säännöksillä ei ole Suomessa käytännön merkitystä, koska Suomessa ei ole säännöksissä tarkoitettua Suomen ja toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion välistä henkilöliikennettä. Säännökset on kuitenkin sisällytetty lakiehdotukseen edellä mainitun direktiivin riittävän täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pykälässä tarkoitettua kansainvälistä henkilöliikennettä harjoittavan rautatieyrityksen oikeudesta ottaa ja jättää matkustajia asemilla, jotka sijaitsevat rautatiereitillä, jolla sanottua liikennettä harjoitetaan. Momentissa myös

määriteltäisiin kansainvälinen henkilöliikenne yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin 10 artiklan 3 kohtaa vastaavasti. Direktiivin johdantokappaleen 18 mukaan sen arvioimiseksi, onko rautatieyrityksen tarjoamien palvelujen päätarkoituksena kansainvälisten henkilöliikennepalvelujen tarjoaminen, olisi otettava huomioon eri arviointiperusteita, kuten kotimaisen ja kansainvälisen liikenteen matkustajien kuljettamisesta saatu osuus liikevaihdosta ja matkustajamäärät sekä matkaosuuden pituus.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin edellä mainitun direktiivin 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti 71 §:ssä tarkoitettua sääntelyelimen oikeudesta päättää, onko rautatieyrityksen pääasiallisena tarkoituksena harjoittaa momentissa tarkoitettua kansainvälistä henkilöliikennettä. Sääntelyelin ottaisi asian ratkaistavaksi, jos sitä pyytää valtion rataverkon käyttöoikeudesta vastaava Liikennevirasto, rataverkon käyttöoikeutta 3 momentissa tarkoitettua kansainvälisen henkilöliikenteen harjoittamista varten hakenut rautatieyritys tai samalla rautatiereitillä henkilöliikennettä harjoittava muu rautatieyritys.

20 a §. Rataverkon käyttöoikeuden rajoittaminen. Yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin 11 artikla sisältää rataverkon käyttöoikeuden ja matkustajien ottamista ja jättämistä koskevan oikeuden rajoittamista koskevat säännökset. Myös sanotut säännökset sisältyivät kumottuun direktiiviin 2007/58/EY. Direktiivin täytäntöönpanon riittäväksi varmistamiseksi ehdotetaan myös mainitut säännökset sisällytettäväksi lakiin otettavaan uuteen 20 a §:ään.

Pykälän 1 momentin mukaan Liikennevirasto voisi rajoittaa oikeutta käyttää valtion rataverkkoa 20 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kansainväliseen henkilöliikenteeseen sekä rautatieyrityksen oikeutta ottaa ja jättää matkustajia momentissa tarkoitettua kansainvälisessä henkilöliikenteessä rautatiereitillä, jolla jokin toinen rautatieyritys harjoittaa rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä *palvelusopimusase-*

tus, nojalla tehdyn palveluhankintoja koskevan sopimuksen mukaista henkilöliikennettä.

Momentissa tarkoitettua oikeutta ottaa ja jättää matkustajia saisi kuitenkin rajoittaa ainoastaan, jos 71 §:ssä tarkoitettu sääntelyelin katsoisi, että oikeuden käyttäminen voisi vaarantaa julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen taloudellisen tasapainon. Momentti vastaisi yhtenäistä eurooppalaista rautatiealuetta koskevan direktiivin 11 artiklan 1 kohtaa. Myös tässä pykälässä tarkoitettaisiin kansainvälisellä liikenteellä Suomen ja jonkin toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion välistä henkilöliikennettä.

Sääntelyelin ottaisi 2 momentin nojalla käsiteltäväkseen kysymyksen julkisia palvelusopimuksia koskevan sopimuksen taloudellisen tasapainon vaarantumisesta, jos asian käsittelyä pyytäisi julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tehnyt toimivaltainen viranomainen, sopimuksen tehnyt rautatieyrittäjä tai valtion rataverkon haltijana toimiva Liikennevirasto. Yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin johdantolauseissa on esitetty seikkoja, joita sääntelyelimen olisi otettava huomioon arvioidessaan, voiko julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten taloudellinen tasapaino vaarantua. Tällaisia seikkoja ovat muun muassa vaikutus julkisia palveluhankintoja koskevaan sopimukseen sisältyvän palvelun kannattavuuteen, matkustajien kysyntä, lipun hinnointelu, lipunmyyntijärjestelyt sekä ehdotetun uuden palvelun ajoitus ja vuorotiheys.

Pykälän 3 momentissa velvoitettaisiin julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tehnyt toimivaltainen viranomainen ja sopimuksen tehnyt rautatieyrittäjä toimittamaan sääntelyelimelle päätöksen tekemistä varten kaikki tarvittavat tiedot. Sääntelyelin velvoitettaisiin tiedot saatuaan aloittamaan osapuolten kuuleminen yhden kuukauden kuluessa 2 momentissa tarkoitettua pyynnön vastaanottamisesta ja antamaan perusteltu päätöksensä kuuden viikon kuluttua siitä lukien, kun se on saanut kaikki tarvittavat tiedot. Pykälän 2 ja 3 momentti vastaisivat yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin 11 artiklan 2 kohtaa.

Osapuolten oikeusturvan varmistamiseksi Liikennevirasto, 2 momentissa tarkoitettu

toimivaltainen viranomainen, palvelusopimuksen tehnyt rautatieyrittäjä sekä rataverkon käyttöoikeutta hakenut rautatieyrittäjä oikeutettaisiin 4 momentissa pyytämään sääntelyelimen päätöksen uudelleen käsittelyä sääntelyelimen määräämin edellytyksin ja sen määräämässä enintään yhden kuukauden määräajassa. Momentti vastaisi yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin 11 artiklan 3 kohtaa.

30 §. Rataverkon käyttösopimus. Voimassa olevan lain 30 §:n mukaan Liikenneviraston on tehtävä pykälässä tarkoitettu rataverkon käyttösopimus rautatieyrittäjän ja museoliikenteen harjoittajan kanssa. On kuitenkin tarpeellista, että virasto voi tarvittaessa tehdä rataverkon käyttösopimuksen myös muiden rautatieliikenteen harjoittajien kanssa. Näitä muita rautatieliikenteen harjoittajia ovat radan kunnossapitoa harjoittavat yritykset, jotka harjoittavat radan rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyvää liikennöintiä rataverkolla sekä ne yksityisraiteilla liikennöivät muut toimijat kuin rautatieyrittäjät, jotka liikennöivät myös valtion rataverkolla. Viraston olisi voitava tarvittaessa sopia kaikkien valtion rataverkkoa käyttävien toimijoiden kanssa verkon käytöstä ja varmistaa muun muassa, että ratapihoilla noudatetaan yhtäläisesti annettuja määräyksiä ja ohjeita. Edellä esitetyn vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka nojalla Liikennevirasto voisi tehdä rataverkon käyttösopimuksen samoin edellytyksin kuin rautatieyrittäjän kanssa myös muiden edellä tarkoitettujen rautatieliikenteen harjoittajien kanssa. Vastavasti nykyistä 3 momenttia täsmennettäisiin ja se siirrettäisiin 4 momentiksi.

32 a §. Museoraide. Osaa valtion rataverkosta käytetään nykyään käytännössä ainoastaan museoliikenteeseen. Tämän vuoksi on katsottu tarpeelliseksi, että Liikennevirasto voisi valtion rataverkon haltijana laissa säädettyihin edellytyksiin päättää, että tällainen valtion rataverkkoon kuuluva raide on museoraide, jolla voisi liikennöidä pääsääntöisesti ainoastaan museokalustolla. Virasto voisi määrätä museoraiteeksi sellaisen vähäliikenteisen raiteen, jolla ei ole museoliikenteen lisäksi muuta henkilöliikennettä eikä tavaraliikennettä. Raiteen määrääminen museoraiteeksi ei estäisi kunnossapitokaluston

liikennöintiä raiteella silloin, kun se on museoraitteen kunnossapidämiseksi tarpeellista. Ennen päätöksentekoa Liikenneviraston olisi kuultava Liikenteen turvallisuusvirastoa, joka voisi ottaa kantaa asiaan erityisesti rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuden kannalta. Lisäksi Liikenneviraston olisi ennen asian ratkaisemista varattava niille rautatieliikenteen harjoittajille, jotka liikennöivät radalla, jolta on suora liikennöintiyhteys museoraitteeksi määriteltävään raiteeseen, tilaisuus tulla kuulluksi asiasta.

Liikenneviraston olisi sisällytettävä turvallisuusjohtamisjärjestelmänsä ne museoraitteella noudatettavat menettelyt, jotka poikkeaisivat muulla rataverkolla noudatettavista menettelyistä. Menettelyjen merkittävistä muutoksista Liikenneviraston olisi ilmoitettava viipymättä Liikenteen turvallisuusvirastolle vastaavasti kuin sen on rataverkon haltijana 18 §:n nojalla ilmoitettava turvallisuuslupaun vaikuttavista merkittävistä muutoksista.

36 §. Liikenteenohjaus ja liikennöinnistä sopiminen. Pykälässä säädetään liikenteenohjauksesta ja liikennöinnistä sopimisesta. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että siinä otettaisiin nykyistä selkeämmin huomioon nykytilanne. Momentissa todettaisiin, että rataverkon haltija vastaisi hallinnoimansa rataverkon liikenteenohjauksesta tai sen järjestämisestä rataverkolla harjoitettavan liikenteen edellyttämällä tavalla. Liikenteen määrä eri rataverkoilla vaihtelee huomattavasti. Jatkossakin olisi mahdollista, että vähäliikenteiset yksityisraiteet voitaisiin jättää valtion rataverkolla käytössä olevan liikenteenohjauksen ulkopuolelle. Rataverkon haltijat voisivat turvallisuusjohtamisjärjestelmässään kuvata tarvitsemansa liikenteenohjauspalvelut ja sen, miten ne voidaan turvallisesti järjestää.

Pykälän 5 momentissa veloitetaan liikenteenohjauspalveluja tarjoava yhtiö tai muu yhteisö tarjoamaan liikenteenohjauspalveluja tasapuolisesti kaikille rautatieliikenteen harjoittajille. Myös rataverkon haltijat voivat tarvita liikenteenohjauspalveluja, minkä vuoksi liikenteenohjauspalveluja tarjoava yhtiö veloitettaisiin tarjoamaan palveluja rautatieliikenteen harjoittajien lisäksi myös rataverkon haltijoille pykälässä säädettyjen edel-

lytyksin. Rataverkon haltijan olisi ensinnäkin pyydettävä liikenteenohjauspalveluja ja toisaalta sillä tulisi olla riittävät tekniset valmiudet ja muut edellytykset palvelujen vastaanottamiseen. Liikenteenohjauspalveluja tarjoava yhtiö ja palveluja pyytävä rataverkon haltija sopisivat keskenään palvelujen laajuudesta ja palveluista perittävistä maksusta.

39 §. Turvallisuuden perusteet. Pykälän lisättäisiin uusi 3 momentti laitevalmistajan, palvelujen tarjoajan ja hankintayksikön vastuusta. Momentin mukaan se, mitä 2 momentissa säädetään rataverkon haltijan ja rautatieliikenteen harjoittajan vastuusta, ei rajoittaisi rautatiejärjestelmässä käytettävien koneiden ja laitteiden ja lisävarusteiden ja muiden materiaalien valmistajien sekä huolto- ja muiden palvelujen tarjoajien ja hankintayksikön vastuuta niiden toimittamien momentissa mainittujen tavaroiden ja palvelujen vaatimustenmukaisuudesta ja turvallisuudesta. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön rautatieturvallisuusdirektiivin 4 artiklan 4 kohta.

42 §. Yhteentoimivuuden perusteet. Pykälän 2 momentissa todetaan, että olennaiset vaatimukset koskevat osajärjestelmien turvallisuutta, luotettavuutta ja käyttökuntoa, terveysvaikutuksia, ympäristövaikutuksia ja teknistä yhteentoimivuutta. Lisäksi momentissa viitataan olennaisten vaatimusten osalta yhteentoimivuusdirektiivin liitteeseen III, jota on muutettu rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/57/EY liitteen III muuttamisesta annetulla komission direktiivillä 2013/9/EU. Muutoksen mukaan olennaiset vaatimukset koskevat edellä mainitun lisäksi osajärjestelmien esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaava lisäys. Erikseen muutetaan rautatiejärjestelmän turvallisuudesta ja yhteentoimivuudesta annettua valtioneuvoston asetusta (372/2011), jossa säädetään olennaisten vaatimusten sisällöstä tarkemmin.

46 §. Osajärjestelmän valmistamista, rakentamista, parantamista ja uudistamista koskeva suunnitelma. Pykälä koskee muun muassa niitä edellytyksiä, joiden täyttyessä osajärjestelmälle on sen parantamisen tai uudistamisen jälkeen haettava uutta käyttöön-

tolupaa. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että se vastaisi yhteentoimivuusdirektiivin 20 artiklan 1 kohdan toista kappaletta. Liikenteen turvallisuusviraston olisi aina vaadittava uutta käyttöönottolupaa, kun suunnitteilla olevat työt voivat vaikuttaa haitallisesti osajärjestelmän turvallisuuden yleiseen tasoon. Haitallisuutta arvioidessaan Liikenteen turvallisuusvirasto ottaisi huomioon, kuinka merkittäviä haitalliset vaikutukset ovat osajärjestelmän turvallisuuden yleiseen tasoon verrattuna. Haitallisuuden arviointi perustuisi viraston suorittamaan riskienarviointiin. Haitallisina vaikutuksina pidettäisiin ainoastaan vähäistä merkittävämpiä riskejä. Vaatiessaan uutta käyttöönottolupaa Liikenteen turvallisuusviraston olisi päätettävä, miten laajasti yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä on sovellettava hankkeeseen.

Pykälään lisättäisiin yhteentoimivuusdirektiivin 20 artiklan 2 kohdan riittäväksi täytäntöön panemiseksi uusi 3 momentti. Momentin mukaan Liikenteen turvallisuusviraston olisi ilmoitettava komissiolle momentissa tarkoitettut tiedot, jos uusi käyttöönottolupa on tarpeellinen, mutta yhteentoimivuuden teknistä eritelmiä ei sovelleta kaikilta osin.

47 a §. *Koeajolupa kalustoyksikköön kuuluvien osajärjestelmien testausta varten.* Voimassa olevan lain 48 §:n 1 momentin mukaan käyttöönottolupa voidaan myöntää määräaikaisena kalustoyksikölle tai turvalaitteelle, jos kalustoyksikölle tai turvalaitteelle tai jollekin kalustoyksikköön kuuluvalla osajärjestelmälle on suoritettava yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä tai kansallisessa määräyksessä vaadittuja testejä ennen kuin Liikenteen turvallisuusvirasto voi päättää toistaiseksi myönnettävästä käyttöönottoluvasta. Kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän määräaikaista käyttöä testauksessa ja koeajossa ennen käyttöönottoluvan myöntämistä koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi omaksi 47 a §:ksi. Pykälän 1 momentin mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto voisi myöntää määräaikaisen koeajoluvan sellaiselle kalustoyksikölle, johon kuuluvalla osajärjestelmälle on suoritettava yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä tai rautatielain nojalla annetussa määräyksessä vaadittuja tarkastuksia, jotka edellyttävät osajärjestelmän käyttöä rautatiejärjestelmässä. Lupa voi-

taisiin myöntää enintään kuudeksi kuukau-
deksi samoin edellytyksin kuin virasto voi nykyisin myöntää määräaikaisen käyttöönottoluvan kalustoyksikölle. Lupa nimettäisiin kalustoyksikön koeajoluvaksi, jotta se erotuisi selkeästi osajärjestelmän tai kalustoyksikön käyttöönottoluvasta. Kalustoyksikköön voivat kuulua osajärjestelminä liikkuva kalusto sekä veturilaitteiden ohjaus-, hallinta- ja merkinanto-osajärjestelmät. Koeajoluvan myöntäminen perustuisi osajärjestelmän vaatimuksenmukaisuuden arviointiin. Luvan nojalla ei saisi suorittaa muita kuin EY- ja FITarkastuksiin liittyviä testejä tai tarkastuksia.

Pykälän 2 momentissa velvoitettaisiin luvan hakija toimittamaan virastolle hakemuksen yhteydessä suunnitelma kalustoyksikölle suoritettavista siirroista, osajärjestelmälle suoritettavista tarkastuksista sekä toimenpiteistä, joilla varmistetaan turvallisuus rautatiejärjestelmässä. Suunnitelmassa olisi kuvattava tarkastus, tarkastuksen suoritus aika ja – paikka sekä riskien arviointi mukaan lukien rautatiejärjestelmän turvallisuuden arviointi osajärjestelmän käyttämisestä luvan nojalla. Suunnitelman tulisi sisältää myös menettelyt, joiden mukaisesti osajärjestelmä siirretään tarkastuspaikalle. Koeajoluvan myöntämisen edellytyksenä olisi momentin mukaan, että rautatiejärjestelmän turvallisuus ei vaarannu. Koeajoluvan nojalla ei saisi liikennöidä kaupallisessa liikenteessä.

Virasto voisi 3 momentin mukaan sisällyttää lupaan rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistettaisiin rautatiejärjestelmän turvallisuus. Osajärjestelmää saisi käyttää ainoastaan ehtojen mukaisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan se, mitä 48 §:ssä säädetään osajärjestelmän käyttöönottoluvan peruuttamisesta, koskisi myös koeajolupaa.

48 §. *Käyttöönottoluvan myöntäminen ja sen peruuttaminen.* Edellä esitetyn mukaisesti 48 §:stä siirrettäisiin kalustoyksikön koeajolupaa koskevat säännökset 47 a §:ään. Samalla 48 §:ään tehtäisiin eräitä rakenteellisia muutoksia yhdistämällä 1 ja 2 momentit, niistä 2 momentti sellaisenaan kuin se on voimassa olevassa laissa. Muutoksilla ei muutettaisi nykykäytäntöä. Uuden 1 momentin mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto myöntäisi rakenteellisen osajärjestelmän

käyttöönottoluvan 44 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä. Käyttöönottolupa myönnettäisiin aina toistaiseksi ja siihen voitaisiin sisällyttää sellaisia rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistettaisiin rautatiejärjestelmän turvallisuus ja yhteentoimivuus.

Voimassa olevan pykälän 3 ja 4 momentti siirrettäisiin muutettavan 48 §:n 2 ja 3 momentiksi niitä sisällöllisesti muuttamatta. Pykälän 3 momentista poistettaisiin maininta kalustoyksiköstä, koska se ei ole pykälässä tarkoitettu rakenteellinen osajärjestelmä.

48 a §. *Kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän käyttöönottolupa.* Pykälä olisi uusi. Sen mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto voisi sille toimitetun hakemuksen perusteella myöntää käyttöönottoluvan liikkuvan kaluston osajärjestelmille jo ennen kuin kaikki yhteentoimivuuden teknisten eritelmien tai kansallisten määräysten mukaiset testit on tehty. Tällaisia tilanteita voi syntyä lähinnä silloin, kun kaikkia rautatiemelua koskevassa yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä edellytetyt testejä ei ole voitu talviolosuhteiden takia suorittaa ennen kuin kalustoyksikkö otetaan käyttöön. Siihen, että testejä ei ole voitu tehdä, tulisi olla esimerkiksi ilmasto-olosuhteista johtuva syy, joka olisi osoitettava tarkastuslaitokselta saatavalla selvityksellä. Kaikki turvallisuuteen vaikuttavat testit tulisi kuitenkin tehdä jo ennen kuin pykälässä tarkoitettu lupa voidaan myöntää. Hakijan olisi luvan myöntämiseksi toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle hakemuksen ja edellä mainitun selvityksen lisäksi yhteentoimivuusdirektiivin liitteessä VI tarkoitettu välivaiheen tarkastusvakuutus sekä muut vaadittavat todistukset ja asiakirjat. Luvan ehtona olisi, että hakija toimittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle enintään kahdeksan kuukauden määräajassa osajärjestelmästä laatimansa lopullisen EY-tarkastusvakuutuksen. Määräajan pituutta harkitessaan viraston olisi otettava huomioon muun muassa luvan myöntämisen ajankohta ja testien suorittamisen ajankohdat. Hakijan olisi toimitettava osajärjestelmän lopullinen EY-tarkastustodistus ja EY-tarkastusvakuutus virastolle luvassa asetetussa määräajassa määräaikaisen käyttöönottoluvan myöntämisestä. Jos hakija ei toimittaisi

kaikkia asiakirjoja määräajassa, viraston olisi estettävä kalustoyksikön käyttö.

Liikenteen turvallisuusvirasto voisi peruuttaa kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän käyttöönottoluvan 48 §:ssä säädettyin edellytyksin.

49 §. *Yhteentoimivuuden osatekijän vaatimustenmukaisuus.*

Yhteentoimivuusdirektiivin 13 artiklan 5 kohdan a alakohdassa velvoitetaan yhteentoimivuuden osatekijän valmistaja tai tämän unioniin sijoittunut edustaja saattamaan osatekijä vaatimustenmukaiseksi ja poistamaan osatekijän sääntöjenvastaisuus jäsenvaltion määrittämien edellytysten mukaisesti, jos jäsenvaltio katsoo, että EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus on laadittu epäasianmukaisesti. Saman kohdan b alakohdassa velvoitetaan jäsenvaltio toteuttamaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet kyseisen osatekijän markkinoille saattamisen rajoittamiseksi tai kieltämiseksi tai varmistamaan osatekijän poistaminen markkinoilta, jos vaatimustenvastaisuus jatkuu. Rautatielaissa ei ole sanottuja säännöksiä vastaavia kansallisia säännöksiä. Säännökset ehdotetaan direktiivin riittävän täytäntöönpanon varmistamiseksi otettaviksi 49 §:ään lisättävään uuteen 3 momenttiin. Direktiivissä jäsenvaltiolle asetetusta velvollisuudesta vastaa Suomessa Liikenteen turvallisuusvirasto toimivaltaisena viranomaisena.

51 §. *Kalustoyksikön käyttöönottolupa.* Kalustoyksikköjen käyttöönottoa koskevia erityissäännöksiä koskevaan rautatielain 9 lukuun ehdotetaan komission EU Pilot-kyselyssä tekemien huomautusten takia tehtäviksi rakenteellisia muutoksia, jotta luvun rakenne vastaisi nykyistä selkeämmin yhteentoimivuusdirektiivin kalustoyksiköitä koskevan V luvun rakennetta.

Lain 51 §:ään otettaisiin yhteentoimivuusdirektiivin kalustoyksikköjen käyttöönottolupaa koskevan 21 artiklan säännöksiä vastaava yleinen säännös kalustoyksikköjen käyttöönottoluvasta.

52 a §. *Yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäinen käyttöönottolupa.* Lakiin lisättäisiin uusi 52 a §, joka koskisi yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisten kalustoyksikköiden ensimmäistä käyttöönottolupaa, jota koskee voimassa oleva rautatielain 51 §:n 2

momentin ensimmäinen virke. Pykälä vastaisi yhteentoimivuusdirektiivin 22 artiklaa. Liikenteen turvallisuusviraston olisi pykälän 1 momentin mukaan myönnettävä käyttöönottolupa ilman muita tarkastuksia, jos momentissa mainitut edellytykset täyttyisivät.

Pykälän 2 momentissa virasto velvoitettaisiin tarkastamaan kalustoyksikön rakenteellisten osajärjestelmien yhteensopivuus ja niiden yhdistämisen turvallisuus, jos kalustoyksiköllä on kaikki 45 §:ssä tarkoitetut EY-tarkastusvakuutukset, mutta kalustoyksikön rakenteellisia osajärjestelmiä ei ole hyväksytty lain 8 luvun mukaisesti. Viraston olisi tällöin otettava huomioon rautatie-turvallisuusdirektiivin 4 artiklan 3 kohdan ja 6 artiklan 3 kohdan säännökset. Direktiivin 4 artiklan 3 kohdassa säädetään muun ohella rautatieyrityksen vastuusta sille kuuluvasta kalustosta ja kaluston turvallisuudesta käytöstä. Direktiivin 6 artikla koskee direktiivissä tarkoitettuja yhteisiä turvallisuusmenetelmiä, joilla kuvataan, miten turvallisuuden tasoa ja turvallisuustavoitteiden saavuttamista ja muiden turvallisuusvaatimusten noudattamista arvioidaan. Artiklan 3 kohdassa viitataan niihin yhteisiin turvallisuusmenetelmiin, joilla valvotaan, että rautatiejärjestelmän rakenteellisia osajärjestelmiä käytetään ja ylläpidetään niitä koskevien olennaisten vaatimusten mukaisesti. Yhteentoimivuuden teknisten eritelmien avoimiin kohtiin ja eritelmissä yksilöityihin erityistapauksiin sovellettaisiin momentin mukaisesti niitä koskevia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä.

Pykälän nojalla myönnetty käyttöönottolupa olisi yhteentoimivuusdirektiivin 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti voimassa kaikissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa.

52 b §. *Muun kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäinen käyttöönottolupa.* Lakiin otettaisiin myös uusi 52 b §, joka koskisi käyttöönottoluvan myöntämistä kalustoyksikölle, jonka rakenteelliset osajärjestelmät eivät täytä kaikkia kalustoyksikön käyttöönottohetkellä voimassa olevia niitä koskevia yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimuksia. Liikenteen turvallisuusviraston olisi myönnettävä käyttöönottolupa pykälässä tarkoitettulle kalustoyksikölle pykälässä säädet-

tävää menettelyä noudattaen. Pykälä vastaisi yhteentoimivuusdirektiivin 24 artiklaa. Voimassa olevan rautatielain 51 §:n 3 momentin mukaan pykälässä tarkoitetuille kalustoyksiköille myönnetään käyttöönottolupa noudattaen osajärjestelmien ja osatekijöiden käyttöönottoa koskevan lain 8 luvussa säädettyä menettelyä. Käytännössä uuden pykälän mukainen menettely vastaisi nykykäytäntöä.

Pykälän nojalla myönnettävä käyttöönottolupa olisi yhteentoimivuusdirektiivin 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti voimassa ainoastaan Suomessa.

53 §. *Kalustoyksikkötyyppien hyväksyntä.* Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin, jotta se vastaisi nykyistä selkeämmin kalustoyksikkötyyppien hyväksyntää koskevan yhteentoimivuusdirektiivin 26 artiklan 2 kohtaa. Liikenteen turvallisuusviraston olisi momentin mukaan hyväksyttävä kalustoyksikkötyyppi antaessaan kalustoyksikön käyttöönottoluvan. Viraston olisi hyväksyttävä Suomessa tyyppi hyväksynnän saanut kalustoyksikkö ilman muita tarkastuksia hakijan virastolle toimittaman tyyppimukaisuusvakuutuksen perusteella. Tyyppimukaisuusvakuutuksen malli on esitetty hyväksytyyn raideliikenteen kalustoyksikön tyyppiin viittaavan tyyppimukaisuusvakuutuksen mallista annetussa komission asetuksessa (EU) 201/2011. Menettely vastaisi nykykäytäntöä. Momenttiin jätettäisiin edelleen säännös, jonka nojalla virasto voisi myös erikseen hakemuksesta myöntää tyyppi hyväksynnän.

Tyyppi hyväksynnän uusiminen ei vaikuttaisi kalustoyksiköille aikaisemmin hyväksytyjen tyyppien perusteella jo myönnettyihin hyväksyntöihin.

54 §. *Kalustoyksikköjä koskevat täydentävät käyttöönottoluvat.* Velvollisuuteen hakea täydentävää käyttöönottolupaa tehtäisiin täydentäviä käyttöönottolupia koskevaan 54 §:ään vastaava rajaus kuin turvallisuustodistusta koskevassa 4 §:ssä ehdotetaan tehtäväksi. Pykälän 1 momenttiin tehtävän lisäyksen mukaisesti pykälässä tarkoitettua täydentävää käyttöönottolupaa ei vaadittaisi kalustoyksiköiltä, joita käytetään ainoastaan satama-alueella tai rautatieraja-asemalla raiteilla, joiden raideleveys poikkeaa Suomessa käytettävästä raideleveydestä. Alueita, joilla säännöksessä tarkoitetuilla kalustoyksiköillä

liikennöitäisiin, on kuvattu edellä 4 §:n perusteluissa. Sanotuilla kalustoyksiköillä ei voi liikennöidä muulla rataverkolla Suomessa. Niiden liikennöinti on hyvin rajallista, minkä vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista vaatia niiltä täydentävää käyttöönottolupaa.

56 §. *Muiden kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisten kalustoyksiköiden täydentävät käyttöönottoluvat.* Pykälän 1 momentissa säädetään niistä selvityksistä ja asiakirjoista, jotka hakijan on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle hakiessaan täydentävää käyttöönottolupaa kalustoyksiköille, jotka eivät täytä niitä koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimuksia. Momentin 1 kohtaa täydennettäisiin siten, että hakijan olisi toimitettava muiden kohdassa mainittujen selvitysten lisäksi selvitys kalustoyksiköille yhteentoimivuusdirektiivin 9 artiklan mukaisesti hyväksytystä poikkeuksesta.

57 §. *Venäjän federaatiosta saapuvien yhdysliikenteessä käytettävien kalustoyksiköiden käyttöönotto.* Pykälää täsmennettäisiin siten, että 1 ja 2 momentissa säädettäisiin kalustoyksiköiden tyypeille myönnettyistä käyttöönottoluvista kalustoyksiköiden sarjoille myönnettyjen käyttöönottolupien sijasta. Muutos vastaisi nykykäytäntöä. Muita muutoksia pykälään ei tehtäisi.

62 §. *Ilmoitetun laitoksen tehtävät.* Ilmoitetun laitoksen tehtäviä koskevan 62 §:n 1 momenttia täsmennettäisiin komission EU - Pilot kyselyn johdosta siten, että ilmoitettu laitos voisi yhteentoimivuusdirektiivin 18 artiklan 5 kohdan mukaisesti antaa osajärjestelmien sarjaa tai näiden osajärjestelmien tiettyjä osia koskevia vaatimustenmukaisuustodistuksia, jos asianomaisissa yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä on sanotusta menettelystä määräyksiä.

66 §. *Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen tehtävät sekä laitoksen nimeäminen ja nimeämisen peruuttaminen.* Pykälän 7 momentin valtuutussäännöstä täsmennettäisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavalle laitokselle asetettavien vaatimusten ja sen tehtävien lisäksi laitoksen tarkastusmenettelyistä ja tarkastuslausunnoista.

66 a §. *Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen käyttämä kieli ja virkavastuu.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi omaksi pykäläkseen säännökset riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen käyttämästä kielestä ja sen palveluksessa olevan henkilöstön virkavastuusta. Pykälän säännökset vastaisivat ilmoitetun laitoksen käyttämää kieltä ja virkavastuuta koskevan 64 §:n säännöksiä.

67 §. *Kalustoyksikön numerointi.* Kalustoyksikön numerointia koskevaa pykälää täsmennettäisiin soveltamiskäytännön pohjalta. Voimassa olevan 67 §:n 1 momentin mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto antaa kalustoyksikölle kalustoyksikkönumeron, kun virasto myöntää sille ensimmäisen käyttöönottoluvan. Momenttia ehdotetaan kalustorekisteriä koskevasta yhteentoimivuuden teknisen eritelmästä tehdyn komission päätöksen 2011/107/EU mukaisesti muutettavaksi siten, että virasto antaisi kalustoyksikölle kalustoyksikkönumeron, kun virasto rekisteröi kalustoyksikön ensimmäisen kerran 68 §:ssä tarkoitettuun kalustorekisteriin.

Vastaavasti muutettaisiin pykälän 2 momenttia siten, että vastuu kalustoyksikkönumeron merkitsemisestä kalustoyksikköön kuuluisi nimenomaan kalustoyksikön ensimmäisen käyttöönottoluvan hakijalle.

68 §. *Kalustorekisteri.* Kalustorekisteriä koskevan pykälän 3 momentissa säädetään niistä tiedoista, jotka Suomen ja Venäjän välistä rautatieyhdyshäilyliikennettä Suomessa harjoittavan rautatieyrityksen on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle Venäjän federaatiosta saapuvista kalustoyksiköistä kalustorekisteriin merkitsemistä varten. Tiedot on voimassa olevan säännöksen mukaan ilmoitettava silloin, kun momentissa tarkoitettu rautatieyritys hakee kalustoyksiköille 57 §:ssä tarkoitettua käyttöönottolupaa. Säännöstä täsmennettäisiin siten, että rautatieyrityksen olisi tiedot saatuaan ilmoitettava ne Liikenteen turvallisuusvirastolle ilman aiheutonta viivytystä tai viimeistään hakiessaan 57 §:ssä tarkoitettua käyttöönottolupaa.

69 §. *Kalustoyksikön rekisteröinti ja sen poistaminen rekisteristä.* Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että kalustoyksikkö on rekisteröitävä ennen sen ottamista käyttöön Suomen tai jonkin muun Euroopan talous-

alueeseen kuuluvan maan kalustorekisteriin. Jos kalustoyksikkö otetaan käyttöön ensimmäistä kertaa Suomessa, rekisteröintiä olisi haettava Liikenteen turvallisuusvirastolta. Suomessa voidaan ottaa käyttöön myös sellaisia kalustoyksiköitä, jotka on otettu käyttöön ensimmäistä kertaa jossakin muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Tällöin kalustoyksikön tulisi olla ensin rekisteröity asianomaisen valtion kalustorekisteriin. Yhteentoimivuusdirektiivin mukaan kalustoyksikkö rekisteröidään sen jäsenvaltion kalustorekisteriin, jossa kalustoyksikkö otetaan ensimmäisen kerran käyttöön. Säännös kalustoyksikön rekisteröinnistä määrääjäksi poistettaisiin tarpeettomana.

75 §. Rautateitä koskevat viranomaismääräykset. Rautatiejärjestelmän turvallisuusviranomaisena toimivalle Liikenteen turvallisuusvirastolle on säädetty 75 §:ssä melko laajat norminantovaltuudet, joiden nojalla virasto voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja teknisen toimivuuden varmistamiseksi. Pykälän 8 kohdan mukaan virasto voi antaa tarkempia määräyksiä kalustorekisteriin ja ratarekisteriin merkittävistä tiedoista. Kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että virasto valtuutettaisiin antamaan tarkempia määräyksiä myös rekisteröintimenettelyistä.

77 §. Viranomaisvalvonta. Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa 77 §:n mukaan rautatiejärjestelmän valvonnasta. Pykälän 2 momentissa säädetään viraston valvonnan kohteista. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uutena kohtana viraston velvollisuus valvoa varautumista rautatiejärjestelmässä. Virasto valvoisi säännöksen nojalla, että rautatiealan toimijoiden varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin on riittävällä tasolla suhteessa toiminnan laajuuteen ja sen merkittävyyteen huoltovarmuuden kannalta. Virasto ottaisi valvonnassa huomioon myös toimijoiden kyvyn ja valmiudet varmistaa kuljetusketjujen toimivuus poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa. Virasto valvoo nykyisin lähinnä toimijoiden onnettomuuksiin ja vaaratilanteisiin varautumista osana toimijoiden turvallisuusjohtamisjärjestelmiin kohdistuvaa valvontaa. Valvonta ei kata poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin varautumisen valvontaa.

81 §. Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin. Voimassa olevan lain 81 §:ssä veloitetaan Liikenteen turvallisuusvirasto, Liikennevirasto ja muut rataverkon haltijat sekä rautatieliikenteen harjoittajat huolehtimaan varautumisen avulla siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaisi varautumista poikkeusoloihin koskevaa ilmailulain (1194/2009) 167 §:ää. Pykälän 1 momentissa veloitettaisiin kaikki turvallisuustodistuksen tai -luvan haltijat varautumaan poikkeusoloihin ja huolehtimaan siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös uudessa valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliajan häiriötilanteissa.

Niiden olisi osallistuttava toimintansa edellyttämässä laajuudessa valmiussuunnitteluun ja valmistettava etukäteen poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliajan häiriötilanteissa tapahtuvaa toimintaa. Pykälässä tarkoitettuihin toimijoihin kuuluisivat kaikki rautatieliikenteen harjoittajat ja rataverkon haltijat. Rautatiealan toimijoiden toiminnan laajuus vaihtelee huomattavasti. Tämän vuoksi pidetään tarkoituksenmukaisena, että velvollisuus osallistua valmiussuunnitteluun mitoitetaan kunkin toimijan harjoittaman toiminnan laajuuden mukaisesti. Valmiussuunnittelulla tarkoitettaisiin liikennealalla tehtävää valmiussuunnittelua ja siihen liittyviä valmiusharjoituksia.

Liikenne- ja viestintäministeriö on hallinnonalansa varautumisesta vastaava ministeriö. Ministeriö valtuutettaisiin 2 momentissa sen lisäksi, mitä valmiuslaissa säädetään valtioneuvoston ja ministeriön toimivallasta, antamaan varautumista poikkeusoloihin ja niihin rinnastettaviin normaaliajan häiriötilanteisiin koskevia tarkempia säännöksiä. Uusilla säännöksillä ei muutettaisi nykytilannetta eikä liikenne- ja viestintäministeriön asemaa tai tehtäviä liikennealan varautumisessa.

82 §. Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, johon otettaisiin viittaus asiakirjajulkisuuslain 24 §:ään. Sen 1 momentin 15 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat asiakirjat, jotka sisältävät

tietoja viranomaisen tehtäväksi säädetyistä tarkastuksesta tai muusta valvontatoimeen liittyvästä seikasta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa asiaan osalliselle. Lisäksi momenttiin sisällytettäisiin tätä täydentävä nimenomainen säännös, jonka nojalla Liikenteen turvallisuusvirastolla olisi oikeus pitää salassa poikkeamatietoa koskeva seikka, jos tiedon antaminen siitä vaarantaisi tietojen saannin tulevaisuudessa.

82 a §. Onnettomuutta ja vaaratilannetta koskevan tiedon käyttö. Lakiin lisättäisiin uusi onnettomuutta ja vaaratilannetta koskevan tiedon käyttöä koskeva 82 a §. Säännöksillä pyritäisiin ilmoittajan suojaamiseen ja ilmoitusten saannin varmistamiseen vastaavasti kuin ilmailulain 133–134 §:ssä on säädetty.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenteen turvallisuusviraston velvollisuudesta pidättäytyä ryhtymästä oikeudellisiin toimenpiteisiin sellaisten suunnittelemattomien tai tahattomien rikkomusten johdosta, jotka tulevat viraston tietoon ainoastaan siksi, että niistä on tehty ilmoitus 82 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden perusteella. Pidättäytymisvelvollisuutta ei kuitenkaan olisi, jos kyse on törkeänä huolimattomuutena pidettävästä velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikoslaissa rangaistavaksi säädetystä menettelystä. Rikoslain soveltuvia säännöksiä olisi joka tapauksessa sovellettava. Säännöksellä pyritään suojaamaan poikkeamailmoitusten tekijöitä seuraamuksilta ja varmistamaan mahdollisimman kattavan tiedon saaminen onnettomuuksista ja vaaratilanteista.

Pykälän 2 momentissa kielletäisiin rautatieyrityksiä tai muita laissa tarkoitettuja toimijoita kohtelemasta syrjivästi sellaisia sen palveluksessa olevia työntekijöitä tai muita henkilöitä, jotka tekevät ilmoituksen tiedossaan mahdollisesti olevista vaaratilanteista. Tälläkin säännöksellä pyritäisiin suojaamaan poikkeamailmoituksen tekijöitä seuraamuksilta ja edistämään poikkeamatietojen ilmoittamista.

86 §. Huomautus ja varoitus. Liikenteen turvallisuusvirasto voi voimassa olevan lain nojalla antaa rautatieyritykselle tai muulle rautatielaissa tarkoitettulle rautatieliikenteen

harjoittajalle tai rataverkon haltijalle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä toimii rautatielain tai sen nojalla annettujen vaatimusten vastaisesti. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi, jotta virasto voisi antaa huomautuksen tai varoituksen tarvittaessa myös muille rautatiealan toimijoille. Näitä muita toimijoita ovat esimerkiksi lain 61 §:ssä tarkoitettut ilmoitetut laitokset ja 66 §:ssä tarkoitettu riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavat laitokset, joita virasto lain 77 §:n nojalla valvoo.

87 §. Liikenteen turvallisuusviraston oikeus tehostekeinoihin. Se, mitä 86 §:n perusteluissa on todettu Liikenteen turvallisuusviraston oikeudesta antaa huomautus tai varoitus, koskee myös viraston oikeutta tehostekeinoihin.

93 §. Muutoksenhaku. Muutoksenhakua koskevaan 93 §:ään tehtäisiin rakenteellisia muutoksia ja lisäksi pykälään lisättäisiin säännökset oikaisuvaatimus- ja valituslupamenettelyn piiriin siirrettävistä asioista, joiden osalta noudatettaisiin oikeusministeriössä vireillä olevan oikaisuvaatimus- ja valituslupamenettelyn laajentamista koskevan hankkeen mukaisia periaatteita. Pykälästä poistettaisiin voimassa olevan 93 §:n 1 momentissa oleva viittaus uhkasakkolakiin, silloin kun muutosta haetaan Liikenteen turvallisuusviraston 87 §:n nojalla tekemään päätökseen. Uhkasakkolaki soveltuisi yleislakina ilman lakiviittausta uhkasakkolain 1 §:n mukaisesti, jos virasto päättäisi käyttää 87 §:n nojalla uhkasakkolain mukaisia tehostekeinoja.

Pykälän 1 momentissa siirrettäisiin momentissa mainitut Liikenteen turvallisuusviraston päätökset asioiden luonteen vuoksi oikaisuvaatimusmenettelyn piiriin. Oikaisua voisi vaatia se, jolla nykyisin on valitusoikeus päätöksestä. Momentissa säädettäisiin myös valitusoikeutta koskevasta pääsäännöstä, jonka mukaisesti oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saisi hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei rautatielaissa toisin säädettäisi. Toisin säädettäisiin pykälän 4 momentissa. Myös liikenne- ja viestintäministeriön rautatielain nojalla tekemiin päätöksiin haettaisiin momentin mukaan

muutosta hallinto-oikeudesta korkeimman hallinto-oikeuden asemesta. Ministeriö tekee rautatielain nojalla päätöksiä ainoastaan rautatieyritysten toimiluvista. Ministeriö tekee päätökset toimiluvan myöntämisestä oikeusharkinnalla. Toimilupa on myönnettävä, jos laissa säädetty edellytykset täyttyvät. Päätöksiä annetaan lukumääräisesti vähän. Tällä hetkellä on voimassa ainoastaan kaksi rautatielain nojalla annettua toimilupapäätöstä. Myös toimiluvan muuttamisesta ja peruuttamisesta on säädetty rautatielaissa yksiselitteisesti. Tämän vuoksi ja ottaen myös huomioon oikeusministeriössä vireillä olevan hallintolainkäyttölain kehittämishankkeen linjat ehdotetaan, että ministeriön toimilupaa koskeviin päätöksiin saisi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä asioista, joita koskevista hallinto-oikeuden päätöksistä voitaisiin hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Näitä asioita olisivat toimiluvan, turvallisuustodistuksen ja turvallisuusluvan peruuttaminen, osajärjestelmän ja kalustoyksikön käyttöönottoluvan peruuttaminen, ilmoitetun laitoksen ja riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen nimeämisen peruuttaminen, ratakapasiteetin peruuttaminen sekä 87 §:ssä tarkoitetut tehostekeinot ja 88 §:ssä tarkoitettu toimenpiteeseen tai tapahtumaan puuttaminen. Ne koskevat asianomaisen toimijan elinkeinon harjoittamista tai muutoin toimijoiden toimintaedellytyksiä. Muut hallinto-oikeuden ratkaisemat asiat kuuluisivat valituslupamenettelyn piiriin. Hallinto-oikeuden päätökseen, jotka koskisivat sen ratkaistavaksi rautatielain nojalla kuuluvia muita asioita, saisi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta ainoastaan, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupamenettelyn piiriin ehdotetut asiaryhmät ovat sellaisia, joissa asianosaisella on mahdollisuus tarvittaessa panna asia uudelleen vireille. Asiat ovat muutoinkin sen luonteisia, että ne sopisivat hyvin valituslupamenettelyn piiriin. Näitä asioita ovat muun muassa osajärjestelmän ja kalustoyksikön käyttöönottoluvan myöntäminen, ilmoitetun laitoksen ja riippumattoman turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen nimeäminen, kalustoyksikön

numerointi ja rekisteröinti sekä ratakapasiteetin jakaminen.

Pykälän 3 momenttiin ei tehtäisi sisällöllisiä muutoksia. Pykälän 4 momentiksi siirrettäisiin vastaavasti voimassa olevan pykälän 2 momentti siihen sisällöllisiä muutoksia tekemättä.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan päätöstä noudatettaisiin muutoksenhausta huolimatta, jos päätöksessä niin määrätään ja jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin yhteentoimivuusdirektiivin 21 artiklan 10 kohdan pohjalta hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeudesta pyytää lausunto Euroopan rautatievirastolta niiden käsitellessä Liikenteen turvallisuusviraston kalustoyksikön käyttöönottolupapäätöksestä tehtyä valitusta.

94 a §. Eräät ilmoitusvelvollisuudet. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi valtuutuslainsäädännön, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset pykälässä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisuuksista ja niitä koskevista määräajoista. Valtioneuvoston asetuksella pantaisiin täytäntöön rautatieturvallisuusdirektiivin 10 artiklan 6 kohta ja 11 artiklan 3 kohta. Säännöksissä velvoitetaan kansallinen turvallisuusviranomainen ilmoittamaan Euroopan rautatievirastolle turvallisuustodistuksen tai -luvan myöntämisestä, uusimisesta, muuttamisesta tai peruuttamisesta ilmoittamisen lisäksi muun muassa rautatieyritysten ja rataverkon haltijoiden nimet ja osoitteet. Ilmoitukset on säännösten mukaan tehtävä yhden kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2014.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitetyllä lailla laajennettaisiin jossakin määrin valtioneuvoston ja Liikenteen turvallisuusviraston norminantotoimivaltaa. Valtioneuvoston asetuksella annettavat säännök-

set ja viraston määräykset olisivat teknisluonteisia ja ne koskisivat yleiseltä merkitykseltään vähäisiä asioita ja kohdistuisivat suppeaan kohderyhmään. Esitykseen ei sisälly muita perustuslain tai säätämisyjärjestyksen kannalta huomioon otettavia säännösehdotuksia.

Edellä olevan perusteella esitystä valmisteltaessa on katsottu, että laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rautatielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatielain (304/2011) 2 §:n 18 kohta, 4 §, 9 §:n 3 momentti, 30 §:n 3 momentti, 36 §:n 1 ja 5 momentti, 42 §:n 2 momentti, 46 §:n 1 momentti, 48 ja 51 §, 53 §:n 1 momentti, 54 §:n 1 momentti, 56 §:n 1 momentti, 57 §:n 1 ja 2 momentti, 62 §:n 1 momentti, 66 §:n 7 momentti, 67 §:n 1 ja 2 momentti, 68 §:n 4 momentti, 69 §:n 1 momentti, 75 §:n 8 kohta, 77 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta, 81 §, 86 §:n 1 momentti, 87 ja 93 §, sellaisena kuin niistä on 81 § osaksi laissa 323/2013, ja

lisätään 20 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, lakiin uusi 20 a §, 30 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 32 a §, 39 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, 46 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 47 a ja 48 a §, 49 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3-5 momentti siirtyvät 4-6 momentiksi, lakiin uusi 52 a, 52 b ja 66 a §, 77 §:n 2 momenttiin uusi 8 kohta, 82 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 82 a § ja 94 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 323/2013, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

18) *kalustoyksiköllä* rautatiejärjestelmässä käytettävää liikkuvan kaluston yksikköä, joka liikkuu omilla pyörillään liikennöinnille avoimilla raiteilla joko omalla konevoimallaan tai ilman sitä ja koostuu yhdestä tai useammasta rakenteellisesta tai toiminnallisesta osajärjestelmästä taikka tällaisten osajärjestelmien osasta;

4 §

Turvallisuustodistus

Rautatieliikenteen harjoittajalla on oltava rautatieliikenteen harjoittamista varten tur-

vallisuustodistus, joka koostuu 7 §:ssä tarkoitettusta A- ja B-osasta. Turvallisuustodistuksen B-osaa ei kuitenkaan edellytetä siltä, joka harjoittaa rautatieliikennettä vain satama-alueella tai rautatieraja-aseamalla sijaitsevilla raiteilla, joiden raideleveys poikkeaa Suomessa käytettävästä raideleveydestä.

9 §

Turvallisuustodistuksen peruuttaminen

Viraston on peruutettava myöntämänsä turvallisuustodistus, jos virasto toteaa, että turvallisuustodistuksen haltija ei ole aloittanut rautatieliikenteen harjoittamista tai hakenut toimilupaa rautatieliikenteen harjoittamista varten taikka ryhtynyt muihin toimenpiteisiin rautatieliikenteen käynnistämiseksi 12 kuukauden kuluessa turvallisuustodistuksen myöntämisestä.

4 luku

Valtion rataverkon käyttö ja ratakapasiteetti

20 §

Oikeus rataverkolle pääsyyn ja oikeus sen käyttämiseen

Suomen ja jonkin toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion välistä kansainvälistä henkilöliikennettä harjoittavalla rautatieyrityksellä on oikeus ottaa ja jättää matkustajia asemilla, jotka sijaitsevat rautatiereitillä, jolla kansainvälistä henkilöliikennettä harjoitetaan. Kansainvälisen henkilöliikenteen päätarkoituksena tulee olla kuljettaa matkustajia Euroopan talousalueeseen kuuluvissa eri valtioissa sijaitsevien asemien välillä.

Lain 71 §:ssä tarkoitettu sääntelyelin päättää, onko 3 momentissa tarkoitettua henkilöliikennettä harjoittavan rautatieyrityksen pääasiallisena tarkoituksena harjoittaa kansainvälistä henkilöliikennettä Suomen ja jonkin toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion välillä, jos asian ratkaisemista pyytää:

- 1) Liikennevirasto;
- 2) rataverkon käyttöoikeutta 3 momentissa tarkoitettun kansainvälisen henkilöliikenteen harjoittamista varten hakenut rautatieyritys;
- 3) samalla rautatiereitillä henkilöliikennettä harjoittava muu rautatieyritys.

20 a §

Rataverkon käyttöoikeuden rajoittaminen

Liikennevirasto voi rajoittaa oikeutta käyttää valtion rataverkkoa 20 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kansainväliseen henkilöliikenteeseen sekä rautatieyrityksen oikeutta ottaa ja jättää matkustajia sanotussa momentissa tarkoitettussa kansainvälisessä henkilöliikenteessä rautatiereitillä, jolla jokin toinen rautatieyritys harjoittaa rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja

(ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 nojalla julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen mukaista henkilöliikennettä. Oikeutta ottaa ja jättää matkustajia saa rajoittaa ainoastaan, jos 71 §:ssä tarkoitettu sääntelyelin katsoo, että oikeuden käyttäminen voi vaarantaa julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen taloudellisen tasapainon.

Sääntelyelin ottaa 1 momentissa tarkoitettun asian käsiteltäväkseen, jos sitä pyytää:

- 1) julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tehnyt toimivaltainen viranomais-
- 2) julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tehnyt rautatieyritys;
- 3) Liikennevirasto.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun viranomaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun rautatieyrityksen on toimitettava sääntelyelimelle päätöksen tekemistä varten kaikki tarvittavat tiedot. Saatuaan kaikki tarvittavat tiedot sääntelyelimen on aloitettava osapuolten kuuleminen yhden kuukauden kuluessa 2 momentissa tarkoitettun pyynnön vastaanottamisesta. Sääntelyelimen on kuultuaan kaikkia osapuolia annettava perusteltu päätöksensä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on saanut kaikki tarvittavat tiedot.

Liikennevirasto, 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu viranomais-, saman momentin 2 kohdassa tarkoitettu rautatieyritys ja rataverkon käyttöoikeutta hakenut rautatieyritys voivat pyytää sääntelyelintä käsittelemään 1 momentissa tarkoitettun asian uudelleen sääntelyelimen määräämien edellytysten täytyessä ja sen asettamassa kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla yhtä kuukautta lyhyempi.

30 §

Rataverkon käyttö Sopimus

Liikennevirasto voi tehdä tässä pykälässä tarkoitettun rataverkon käyttö Sopimuksen pykälässä säädetyin edellytyksin myös muun rautatieliikenteen harjoittajan kanssa.

Liikennevirasto ei saa tehdä rataverkon käyttö Sopimusta rautatieyrityksen kanssa en-

nen kuin rautatieyrittäjä täyttää 3 §:n 1-3 kohdassa ja 5 kohdassa säädetyt rautatieliikenteen harjoittamisen edellytykset. Muun rautatieliikenteen harjoittajan kanssa virasto ei saa tehdä rataverkon käyttösopimusta ennen kuin rautatieliikenteen harjoittajalla on 4 §:ssä tarkoitettu turvallisuustodistus, sille on 26 §:n mukaisesti myönnetty aiottua liikennöintiä varten tarvittava ratakapasiteetti ja se täyttää muutoin rautatieliikenteen harjoittamisen edellytykset.

32 a §

Museoraide

Liikennevirasto voi Liikenteen turvallisuusvirastoa kuultuaan päättää, että valtion rataverkkoon kuuluva raide on museoraide, jolla saa harjoittaa ainoastaan museoliikennettä. Museoraiteeksi määrättävällä raiteella ei saa olla muuta henkilöliikennettä eikä tavara-liikennettä. Liikenneviraston on varattava niille rautatieliikenteen harjoittajille, jotka harjoittavat liikennöintiä raiteella, jolta on liikennöinti-yhteys museoraiteeksi määrättävään raiteeseen, tilaisuus tulla kuulluiksi ennen kuin virasto päättää museoraiteesta.

36 §

Liikenteenohjaus ja liikennöinnistä sopiminen

Rataverkon haltija vastaa hallinnoimansa rataverkon liikenteenohjauksesta tai sen järjestämisestä rataverkolla harjoitettavan liikennöinnin edellyttämällä tavalla ja huolehtii liikenteenohjauspalvelujen tasapuolisuudesta. Rataverkon haltija voi järjestää liikenteenohjauspalvelut itse tai hankkia ne julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Muu rataverkon haltija kuin Liikennevirasto voi myös sopia Liikenneviraston kanssa liikenteenohjauksen järjestämisestä rataverkon haltijan raiteella tai jollakin sen osalla.

Liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yhtiön tai muun yhteisön on tarjottava palveluita tasapuolisesti kaikille rautatieliikenteen harjoittajille sekä niille rataverkon haltijoille, jotka palveluja siltä pyytävät ja joiden raiteil-

la on riittävät tekniset valmiudet ja muut edellytykset palvelujen vastaanottamiseen. Yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja liikenteenohjauspalvelutehtäviä. Raideliikenteessä aiheutuneiden henkilö- ja esinevahinkojen korvaamisesta säädetään raideliikennevastuulaissa (113/1999).

39 §

Turvallisuuden perusteet

Mitä 2 momentissa säädetään rataverkon haltijan ja rautatieliikenteen harjoittajan vastuusta, ei rajoita rautatiejärjestelmässä käytettävien koneiden, laitteiden sekä muiden varusteiden ja materiaalien valmistajien, huolto- tai muita palveluja tarjoajien eikä hankintayksikön vastuuta niiden toimittamisen koneiden, laitteiden ja muiden materiaalien ja palvelujen vaatimustenmukaisuudesta ja turvallisuudesta.

42 §

Yhteentoimivuuden perusteet

Olellaiset vaatimukset koskevat osajärjestelmien turvallisuutta, luotettavuutta ja käytökuntoa, terveysvaikutuksia, ympäristövaikutuksia, teknistä yhteensopivuutta sekä esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Tarkemmat säännökset yhteentoimivuusdirektiivin liitteessä II tarkoitetuista rautatiejärjestelmän osajärjestelmistä ja liitteessä III tarkoitettujen olennaisten vaatimusten sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Osajärjestelmän valmistamista, rakentamista, parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma

Uuden osajärjestelmän valmistamista tai rakentamista sekä osajärjestelmän paranta-

mista tai uudistamista koskeva suunnitelma on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Suunnitelman toteutus voidaan käynnistää vasta, kun virasto on päättänyt, tarvitaanko osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskevan suunnitelman perusteella uusi käyttöönottolupa. Uusi käyttöönottolupa on aina vaadittava, jos suunnitteilla olevat työt voivat vaikuttaa haitallisesti kyseisen osajärjestelmän turvallisuuden yleiseen tasoon.

Jos virasto katsoo, että uusi käyttöönottolupa parannelulle tai uudistetulle osajärjestelmälle on tarpeen, mutta yhteentoimivuuden teknistä eritelmaa ei kaikilta osin sovelleta, viraston on ilmoitettava komissiolle perusteet sille, miksi yhteentoimivuuden teknistä eritelmaa ei sovelleta, sen sijasta sovellettavat määräykset sekä ne arviointilaitokset tai muut yhteisöt, jotka vastaavat osajärjestelmän tarkastusmenettelystä.

47 a §

Koeajolupa kalustoyksikköön kuuluvien osajärjestelmien testausta varten

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää määräaikaisen koeajoluvan testausta varten sellaiselle kalustoyksikölle, johon kuuluvalla osajärjestelmälle on suoritettava yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä tai tämän lain nojalla annetussa määräyksessä vaadittuja tarkastuksia, jotka edellyttävät osajärjestelmän käyttöä rautatiejärjestelmässä. Lupa voidaan myöntää enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Hakijan on koeajoluvan edellytysten arvioimiseksi toimitettava virastolle hakemuksen yhteydessä suunnitelma kalustoyksikön siirroista, osajärjestelmälle suoritettavista tarkastuksista sekä toimenpiteistä, joilla varmistetaan turvallisuus rautatiejärjestelmässä. Koeajoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että rautatiejärjestelmän turvallisuus ei vaarannu tarkastusten suorittamisen vuoksi. Kalustoyksiköllä, johon kuuluvalla osajärjestelmällä on koeajolupa, ei saa liikennöidä kaupallisesa liikenteessä.

Virasto voi sisällyttää koeajolupaan rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan rautatie-

järjestelmän turvallisuus. Osajärjestelmää saa käyttää vain luvan ehtojen mukaisesti.

Mitä 48 §:ssä säädetään osajärjestelmän käyttöönottoluvan peruuttamisesta, koskee myös tämän pykälän nojalla myönnettyä lupaa.

48 §

Käyttöönottoluvan myöntäminen ja peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottoluvan 44 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä toistaiseksi. Virasto voi sisällyttää käyttöönottolupaan sellaisia rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan osajärjestelmän turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Rajoitukset ja ehdot eivät saa olla ristiriidassa olennaisten vaatimusten kanssa.

Jos osajärjestelmä ei täytä sille asetettuja olennaisia vaatimuksia tai jos luvanhaltija ei noudata luvassa asetettuja rajoituksia tai ehtoja, viraston on kehotettava luvanhaltijaa korjaamaan havaitut virheet tai laiminlyönnit kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kahta kuukautta lyhyempi. Jos virhettä tai laiminlyöntiä on pidettävä olennaisena, eikä luvanhaltija ole korjannut sitä asetetussa määräajassa, virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan kokonaan tai määräajaksi. Virasto voi myös rajoittaa osajärjestelmän käyttöä tai kieltää sen kokonaan.

Virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan välittömästi, jos kysymyksessä on erityisen vaarava puutteellisuus, josta voi aiheutua vaaraa rautatiejärjestelmän turvallisuudelle.

48 a §

Kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän käyttöönottolupa

Virasto voi hakemuksesta myöntää käyttöönottoluvan kalustoyksikköön kuuluvalla osajärjestelmälle 44 §:ssä säädetystä poiketen sen jälkeen, kun turvallisuuteen vaikuttavat yhteentoimivuuden teknisten eritelmien ja kansallisten määräysten mukaiset testit on tehty ja hakija on toimittanut virastolle ilmoitetulta laitokselta saamansa välivaiheen tar-

kastusmenettelyn mukaisen yhteentoimivuusdirektiivin liitteessä VI tarkoitetun EY-välivaiheen tarkastustodistuksen perusteella laatimansa EY-välivaiheen tarkastusvakuutuksen ja 65 §:n mukaiseen FI-tarkastukseen perustuvan FI-tarkastusvakuutuksen sekä tarkastuslaitoksen selvityksen siitä, miksi kaikkia testejä ei ole voitu tehdä. Hakijan on toimitettava osajärjestelmästä tämän lain nojalla annetuissa rautatiejärjestelmän turvallisuutta ja yhteentoimivuutta koskevissa säännöksissä tarkoitettu lopullinen EY-tarkastusvakuutus virastolle tiedoksi luvan ehtojen mukaisesti kahdeksan kuukauden kuluessa käyttöönottoluvan myöntämisestä. Jos hakija ei toimita kaikkia asiakirjoja määräajassa, viraston on estettävä kaluston käyttö.

Se, mitä 48 §:ssä säädetään käyttöönottoluvan peruuttamisesta, koskee myös kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän käyttöönottopua.

49 §

Yhteentoimivuuden osatekijän vaatimuksen mukaisuus

 Jos Liikenteen turvallisuusvirasto katsoo, että EY-vaatimuksenmukaisuusvakuutus on laadittu virheellisesti tai muutoin epäasianmukaisesti, valmistajan tai sen unioniin sijoittuneen edustajan on viraston vaatimuksesta saatettava yhteentoimivuuden osatekijä vaatimustenmukaiseksi. Jos vaatimustenvastaisuus jatkuu, viraston on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sanotun yhteentoimivuuden osatekijän markkinoille saattamisen rajoittamiseksi tai kieltämiseksi taikka varmistettava osatekijän poistaminen markkinoilta 4 momentissa säädetyllä tavalla.
 -----

51 §

Kalustoyksikön käyttöönottolupa

Kalustoyksikön käyttöön ottamiseen on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa.

52 a §

Yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäinen käyttöönottolupa

Liikenteen turvallisuusviraston on myönnettävä käyttöönottolupa ilman muita tarkastuksia, jos:

1) kalustoyksikkö täyttää kaikki sen käyttöönottohetkellä voimassa olevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimukset;

2) 1 kohdassa tarkoitetut yhteentoimivuuden tekniset eritelmät kattavat keskeisen osan 42 §:ssä tarkoitetuista olennaisista vaatimuksista; ja

3) kalustoyksikön kaikki rakenteelliset osajärjestelmät on hyväksytty 8 luvun säännösten mukaisesti.

Jos kalustoyksiköllä on kaikki 45 §:ssä tarkoitetut EY-tarkastusvakuutukset, mutta kalustoyksikön rakenteellisia osajärjestelmiä ei ole hyväksytty 8 luvun säännösten mukaisesti, virasto tarkastaa kalustoyksikön rakenteellisten osajärjestelmien teknisen yhteensopivuuden ja niiden yhdistämisen turvallisuuden ottaen huomioon rautatieturvallisuudirektiivin 4 artiklan 3 kohdan ja 6 artiklan 3 kohdan säännökset. Yhteentoimivuuden teknisten eritelmien avoimiin kohtiin ja eritelmissä yksilöityihin erityistapauksiin sovelletaan niitä koskevia Liikenteen turvallisuusviraston antamia määräyksiä tai muita niitä koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

52 b §

Muun kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäinen käyttöönottolupa

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää käyttöönottoluvan kalustoyksikölle, jonka rakenteelliset osajärjestelmät eivät täytä kaikkia kalustoyksikön käyttöönottohetkellä voimassa olevien niitä koskevien teknisten eritelmien vaatimuksia:

1) soveltamalla 45 §:ssä tarkoitettua EY-tarkastusmenettelyä siltä osin, kuin yhteentoimivuuden tekniset eritelmät kattavat kalustoyksikön rakenteelliset osajärjestelmät; ja

2) soveltamalla muiden teknisten näkökohtien osalta antamia määräyksiä tai muita asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä, mitä 65 §:ssä säädetään vaatimuksenmukaisuuden arvioinnista FI-tarkastuksessa.

53 §

Kalustoyksikkötyyppien hyväksyntä

Liikenteen turvallisuusviraston on hyväksyttävä kalustoyksikkötyyppi samanaikaisesti, kun virasto myöntää kalustoyksikön käyttöönottoluvan. Virasto voi myös hakemuksesta myöntää kalustoyksiköille tyyppikohtaisen hyväksynnän. Viraston on hyväksyttävä hakijan virastolle toimittaman tyyppimukaisuusvakuutuksen perusteella Suomessa tyyppihyväksynnän saanut kalustoyksikkö ilman muita tarkastuksia.

54 §

Kalustoyksikköjä koskevat täydentävät käyttöönottoluvat

Muualla Euroopan talousalueella käyttöönottoluvan saaneilla kalustoyksiköillä on oltava täydentävä käyttöönottolupa ennen niiden ottamista käyttöön Suomessa. Täydentävällä käyttöönottoluvalla on varmistettava erityisesti, että kalustoyksikkö on yhteensopiva rataverkon ja kiinteiden laitteistojen kanssa sekä sopii käytettäväksi Suomen ilmastossa. Täydentävää käyttöönottolupaa ei kuitenkaan vaadita kalustoyksiköiltä, joita käytetään ainoastaan satama-alueella tai rautatierajaa- asemalla raiteilla, joiden raideleveys poikkeaa Suomessa käytettävästä raideleveudesta.

56 §

Muiden kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisten kalustoyksiköiden täydentävät käyttöönottoluvat

Hakijan on 54 §:ssä tarkoitetun täydentävän käyttöönottoluvan myöntämiseksi toimittava Liikenteen turvallisuusvirastolle seuraavat kalustoyksikköä tai kalustoyksikkö-

tyyppiä koskevat ja kalustoyksikön suunniteltua käyttöä rataverkolla koskevat asiakirjat niistä kalustoyksiköistä, jotka eivät täytä rakenteellisia osajärjestelmiä koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimuksia:

1) selvitys kalustoyksikölle Euroopan talousalueella myönnetystä käyttöönottoluvasta sekä tiedot menettelystä, jota on sovellettu sen osoittamiseksi, että kalustoyksikkö täyttää voimassa olevat turvallisuusvaatimukset, sekä selvitys kalustoyksikölle yhteentoimivuusdirektiivin 9 artiklan mukaisesti mahdollisesti hyväksytystä poikkeuksesta;

2) asiakirjat, joista käyvät ilmi kalustoyksikön tekniset tiedot, kunnossapito-ohjelma ja toiminnalliset ominaisuudet; tallennuslaitteilla varustetuista kalustoyksiköistä tähän kuuluvat luettavassa ja arvioitavassa muodossa olevat tiedot tietojen kokoamisen menettelystä edellyttäen, että kyseisiä tietoja ei ole yhdenmukaistettu asianmukaisessa yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä;

3) asiakirjat, joista käyvät ilmi kalustoyksikön aikaisempi käyttö, kunnossapito ja tarvittaessa käyttöönottoluvan myöntämisen jälkeen tehdyt tekniset muutokset;

4) selvitys niistä teknisistä ja toiminnallisista ominaisuuksista, jotka liittyvät kalustoyksikön yhteensopivuuteen infrastruktuuriin ja kiinteiden laitteiden kanssa.

57 §

Venäjän federaatiosta saapuvien yhdysliikenteessä käytettävien kalustoyksiköiden käyttöönotto

Venäjän federaatiosta saapuvilla Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävillä kalustoyksiköillä on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa. Virasto myöntää käyttöönottoluvan sellaisille kalustoyksiköille tai kalustoyksikköjen tyypeille, joilla on Venäjän federaatiossa voimassa oleva käyttöönottolupa tai siihen rinnastettava lupa. Kalustoyksiköillä saa liikkennöidä ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikenteessä. Kalustoyksikköjä koskevista vaatimuksista määrätään Suomen ja Venäjän välisestä rautatieyhdys-

liikenteestä tehdyssä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välisessä sopimuksessa (SopS 48/1997) sekä sen liitännäissopimuksissa ja niiden liitteissä.

Suomessa yhdysliikennettä harjoittavan rautatieyrityksen on haettava lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin rautatieyritys liikennöi kalustoyksiköllä Suomen rataverkolla. Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävän kalustoyksikön vaatimustenmukaisuus tulee osoittaa ilmoituksessa, jonka hakija toimittaa virastolle. Hakijan tulee ilmoittaa Venäjän federaatiossa kalustoyksikölle tai kalustoyksikköjen tyypille myönnetystä käyttöönottoluvasta tai siihen rinnastettavasta luvasta. Virasto ratkaisee käyttöönottolupaa koskevan hakemuksen hakijan toimittaman ilmoituksen perusteella. Lupa voidaan myöntää sähköistä menettelyä käyttäen.

11 luku

Arviointilaitokset

62 §

Ilmoitetun laitoksen tehtävät

Ilmoitettu laitos vastaa osajärjestelmien EY-tarkastusmenettelystä ja EY-tarkastusvakuutukseen liitettäväksi vaadittujen EY-tarkastustodistuksen sekä teknisten asiakirjojen laatimisesta. Lisäksi ilmoitettu laitos vastaa yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimustenmukaisuuden ja käyttöönsoveltuvuuden arviointimenettelystä sekä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutukseen tai EY-käyttöönsoveltuvuusvakuutukseen liitettäväksi vaaditun EY-vaatimustenmukaisuustodistuksen tai EY-käyttöönsoveltuvuustodistuksen laatimisesta. Ilmoitettu laitos voi antaa osajärjestelmien sarjaa tai näiden osajärjestelmien tiettyjä osia koskevia vaatimustenmukaisuustodistuksia, jos asianomaisissa yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä on sanotusta menettelystä määräyksiä.

66 §

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen tehtävät sekä laitoksen nimeäminen ja nimeämisen peruuttaminen

Tarkemmat säännökset riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavalle laitokselle asetettavista vaatimuksista ja sen tehtävistä sekä laitoksen tarkastusmenettelyistä ja tarkastuslausunnoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

66 a §

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen käyttämä kieli ja virkavastuu

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen laatimat asiakirjat ja tarkastusmenettelyihin liittyvä kirjeenvaihto on laadittava jollakin sen jäsenvaltion virallisista kielistä, johon hakija on sijoittautunut. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää muuta hakijan hyväksymää kieltä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa vaatia asiakirjoista suomen- tai ruotsinkielisen käännöksen.

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen palveluksessa olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 66 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

67 §

Kalustoyksikön numerointi

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa kalustoyksikölle kalustoyksikkönumeron, kun virasto rekisteröi kalustoyksikön ensimmäisen kerran 68 §:ssä tarkoitettuun kalustorekisteriin.

Kalustoyksikön ensimmäisen käyttöönottoluvan hakija vastaa siitä, että kalustoyksikölle annettu kalustoyksikkönumero merkitään asianomaiseen kalustoyksikköön. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa muuttaa

kalustoyksikölle annettua kalustoyksikkönumeroa ja vaatia kalustoyksikön haltijaa muuttamaan kalustoyksikön merkintää.

68 §

Kalustorekisteri

Suomen ja Venäjän välistä rautatieyhdysliikennettä Suomessa harjoittavan rautatieyhtiön on saatuaan tässä momentissa tarkoitettua tietoa ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään 57 §:ssä tarkoitettua käyttöönottolupaa hakiessaan ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle Venäjän federaatiosta saapuvista kalustoyksiköistä kalustorekisteriin merkittävät tiedot:

- 1) kalustoyksikön omistajasta tai haltijasta;
- 2) kalustoyksikön käyttöön liittyvistä rajoituksista;
- 3) kalustoyksikön huoltosuunnitelmaan liittyvistä turvallisuuden kannalta olennaisista tiedoista.

69 §

Kalustoyksikön rekisteröinti ja sen poistaminen rekisteristä

Ennen kuin kalustoyksikkö otetaan käyttöön rautatiejärjestelmässä, se on rekisteröitävä. Kalustoyksikön rekisteröintiä on haettava Liikenteen turvallisuusvirastolta, jos kalustoyksikkö otetaan ensimmäisen kerran käyttöön Suomessa. Kalusto rekisteröidään yksiköittäin Liikenteen turvallisuusviraston ylläpitämään kalustorekisteriin, jos kalustoyksikkö on saanut ensimmäisen käyttöönottoluvan Suomessa. Toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa ensi kertaa käyttöönotetun kalustoyksikön käyttöönotamisen edellytyksenä Suomessa on, että yksikkö on rekisteröity kyseisen valtion kalustorekisteriin.

75 §

Rautateitä koskevat viranomaismääräykset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja teknisen toimivuuden varmistamiseksi antaa tarkempia määräyksiä:

- 8) kalustorekisteriin ja ratarekisteriin merkittävistä tiedoista sekä rekisteröintimenetlyistä;

77 §

Viranomaisvalvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo:

- 6) ilmoitetun laitoksen sekä riippumattomasta turvallisuusarviointista vastaavan laitoksen toimintaa;
- 7) kalustoyksiköiden rekisteröintiä ja kalustorekisteriin merkittäviä tietoja;
- 8) varautumista poikkeusoloihin sekä häiriötilanteisiin rautatiejärjestelmässä.

81 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Turvallisuustodistuksen tai -luvan haltijoiden on varauduttava poikkeusoloihin ja huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Niiden on osallistuttava toimintansa edellyttämällä tavalla valmiussuunnitteluun ja valmisteltava etukäteen poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliolojen häiriötilanteissa tapahtuvaa toimintaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi sen lisäksi, mitä valmiuslaissa säädetään valtioneuvoston ja ministeriön toimivallasta, antaa poikkeusoloihin ja niihin rinnastettaviin normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen edellyttämiä tarkempia säännöksiä valmiussuunnittelun järjestämisestä.

82 §

Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n nojalla salassa pidettäviä. Lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto voi pitää salassa 1 momentissa tarkoitettua tietoa koskevan seikan, jos tiedon antaminen siitä vaarantaisi tietojen saannin tulevaisuudessa.

82 a §

Onnettomuutta tai vaaratilannetta koskevan tiedon käyttö

Liikenteen turvallisuusvirasto ei saa ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin suunnittelemtoman tai tahattoman rikkomuksen johdosta, joka tulee sen tietoon vain 82 §:n nojalla tehdyn ilmoituksen perusteella, ellei kyse ole törkeänä huolimattomuutena pidettävästä velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikoslaissa (39/1889) rangaistavaksi säädetystä menettelystä.

Rautatieyritys, rataverkon haltija ja muu tässä laissa tarkoitettu toimija eivät saa kohdella syrjivästi palveluksessaan olevaa työntekijää tai muuta henkilöä, joka tekee ilmoituksen tiedossaan mahdollisesti olevasta vaaratilanteesta.

86 §

Huomautus ja varoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa rautatieyritykselle, rataverkon haltijalle ja muulle tässä laissa tarkoitettulle rautatiealan toimijalle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä toimii tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen vaatimusten vastaisesti. Varoitus voidaan antaa, jos huomautusta ei asiasta ilmevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen voida pitää riittävänä.

87 §

Liikenteen turvallisuusviraston oikeus tehostekeinoihin

Liikenteen turvallisuusvirasto voi varautua asianomaiselle tilaisuuden tulla kuulluksi määrätä rautatieyrityksen, rataverkon haltijan ja muun tässä laissa tarkoitettun rautatiealan toimijan korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä sekä asettaa sille velvoitteita taikka kieltää toimenpiteen, jos asianomainen toimii huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen vaatimusten vastaisesti. Tehosteeksi virasto voi asettaa uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Uhkasakosta, teettämisuudesta ja keskeyttämisuudesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

93 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 60, 67 ja 69 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen toimiluvan, turvallisuustodistuksen tai turvallisuusluvan peruuttamista, osajärjestelmän käyttöönottoluvan peruuttamista, kalustoyksikön käyttöönottoluvan peruuttamista, ilmoitetun laitoksen tai riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen nimeämisen peruuttamista, ratakapasiteetin peruuttamista, 87 §:ssä tarkoitettua määräystä, velvoitetta tai kieltoa sekä 88 §:ssä tarkoitettua toimenpiteeseen tai tapahtumaan puuttumista koskevassa asiassa saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos 7, 13, 17 tai 72 §:ssä tarkoitettua asiaa ei ole ratkaistu säädettyssä määräajassa, haki- ja voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Valituksen tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan muutoin hallintolainkäyttölakia.

Päätökseen, jolla on ratkaistu erimielisyys 34 tai 35 §:ssä tarkoitettussa asiassa, saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jos pää-

töksessä niin määrätään ja jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin määrää.

Käsitellessään Liikenteen turvallisuusviraston kalustoyksikön käyttöönottolupapäätöksestä tehtyä valitusta hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus voivat pyytää asiasta lausunnon Euroopan rautatievirastolta.

94 a §

Eräät ilmoitusvelvollisuudet

—————
Tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoitusvelvollisuuksista ja niitä koskevista määräajoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2013

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Liikenneministeri *Merja Kyllönen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

rautatielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rautatielain (304/2011) 2 §:n 18 kohta, 4 §, 9 §:n 3 momentti, 30 §:n 3 momentti, 36 §:n 1 ja 5 momentti, 42 §:n 2 momentti, 46 §:n 1 momentti, 48 ja 51 §, 53 §:n 1 momentti, 54 §:n 1 momentti, 56 §:n 1 momentti, 57 §:n 1 ja 2 momentti, 62 §:n 1 momentti, 66 §:n 7 momentti, 67 §:n 1 ja 2 momentti, 68 §:n 4 momentti, 69 §:n 1 momentti, 75 §:n 8 kohta, 77 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta, 81 §, 86 §:n 1 momentti, 87 ja 93 §, sellaisena kuin niistä on 81 § osaksi laissa 323/2013, ja

lisätään 20 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, lakiin uusi 20 a §, 30 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 32 a §, 39 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, 46 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 47 a ja 48 a §, 49 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3-5 momentti siirtyvät 4-6 momentiksi, lakiin uusi 52 a, 52 b ja 66 a §, 77 §:n 2 momenttiin uusi 8 kohta, 82 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 82 a § ja 94 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 323/2013, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

18) *kalustoyksiköllä* rautatiejärjestelmässä käytettävää liikkuvan kaluston yksikköä, joka liikkuu omilla pyörillään raiteilla joko omalla konevoimallaan tai ilman sitä ja koostuu yhdestä tai useammasta rakenteellisesta tai toiminnallisesta osajärjestelmästä taikka tällaisen osajärjestelmän osasta;

18) *kalustoyksiköllä* rautatiejärjestelmässä käytettävää liikkuvan kaluston yksikköä, joka liikkuu omilla pyörillään *liikennöinnille avoimilla* raiteilla joko omalla konevoimallaan tai ilman sitä ja koostuu yhdestä tai useammasta rakenteellisesta tai toiminnallisesta osajärjestelmästä taikka *tällaisten osajärjestelmien* osasta;

4 §

4 §

Turvallisuustodistus

Turvallisuustodistus

Rautatieliikenteen harjoittajalla on oltava rautatieliikenteen harjoittamista varten turval-

Rautatieliikenteen harjoittajalla on oltava rautatieliikenteen harjoittamista varten tur-

lisuustodistus, joka koostuu 7 §:ssä tarkoitusta A- ja B-osasta.

vallisuustodistus, joka koostuu 7 §:ssä tarkoitusta A- ja B-osasta. *Turvallisuustodistuksen B-osaa ei kuitenkaan edellytetä siltä, joka harjoittaa rautatieliikennettä vain satama-alueella tai rautatieraja-asemalla sijaitsevilla raiteilla, joiden raideleveys poikkeaa Suomessa käytettävästä raideleveydestä.*

9 §

Turvallisuustodistuksen peruuttaminen

Virasto voi peruuttaa myöntämänsä turvallisuustodistus myös silloin, kun virasto toteaa, että turvallisuustodistuksen haltija ei ole harjoittanut rautatieliikennettä 12 kuukauden kuluessa turvallisuustodistuksen myöntämisestä.

9 §

Turvallisuustodistuksen peruuttaminen

Viraston on peruutettava myöntämänsä turvallisuustodistus, jos virasto toteaa, että turvallisuustodistuksen haltija ei ole aloittanut rautatieliikenteen harjoittamista tai hakenut toimilupaa rautatieliikenteen harjoittamista varten taikka ryhtynyt muihin toimenpiteisiin rautatieliikenteen käynnistämiseksi 12 kuukauden kuluessa turvallisuustodistuksen myöntämisestä.

4 luku

Valtion rataverkon käyttö ja ratakapasiteetti

20 §

Oikeus rataverkolle pääsyyn ja oikeus sen käyttämiseen

4 luku

Valtion rataverkon käyttö ja ratakapasiteetti

20 §

Oikeus rataverkolle pääsyyn ja oikeus sen käyttämiseen

(lisätään uusi 3 ja 4 mom.)

Suomen ja jonkin toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion välistä kansainvälistä henkilöliikennettä harjoittavalla rautatieyrityksellä on oikeus ottaa ja jättää matkustajia asemilla, jotka sijaitsevat rautatie-reitillä, jolla kansainvälistä henkilöliikennettä harjoitetaan. Kansainvälisen henkilöliikenteen päätarkoituksena tulee olla kuljettaa matkustajia Euroopan talousalueeseen kuuluvissa eri valtioissa sijaitsevien asemien välillä.

Lain 71 §:ssä tarkoitettu sääntelyelin päättää, onko 3 momentissa tarkoitettua henkilöliikennettä harjoittavan rautatieyrityksen pääasiallisena tarkoituksena harjoittaa kansainvälistä henkilöliikennettä Suomen ja jon-

kin toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion välillä, jos asian ratkaisemista pyytää:

- 1) Liikennevirasto;
- 2) rataverkon käyttöoikeutta 3 momentissa tarkoitettun kansainvälisen henkilöliikenteen harjoittamista varten hakenut rautatieyrittäjä;
- 3) samalla rautatiereitillä henkilöliikennettä harjoittava muu rautatieyrittäjä.

20 a §

Rataverkon käyttöoikeuden rajoittaminen

Liikennevirasto voi rajoittaa oikeutta käyttää valtion rataverkkoa 20 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kansainväliseen henkilöliikenteeseen sekä rautatieyrittäjän oikeutta ottaa ja jättää matkustajia sanotussa momentissa tarkoitettussa kansainvälisessä henkilöliikenteessä rautatiereitillä, jolla jokin toinen rautatieyrittäjä harjoittaa rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 nojalla julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen mukaisesti henkilöliikennettä. Oikeutta ottaa ja jättää matkustajia saa rajoittaa ainoastaan, jos 71 §:ssä tarkoitettu sääntelyelin katsoo, että oikeuden käyttäminen voi vaarantaa julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen taloudellisen tasapainon.

Sääntelyelin ottaa 1 momentissa tarkoitettun asian käsiteltäväkseen, jos sitä pyytää:

- 1) julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tehnyt toimivaltainen viranomais-
nen;
- 2) julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tehnyt rautatieyrittäjä;
- 3) Liikennevirasto.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun viranomaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun rautatieyrittäjän on toimitettava sääntelyelimestä päätöksen tekemistä varten kaikki tarvittavat tiedot. Saatuaan kaikki tarvittavat tiedot sääntelyelimen on aloitettava osapuolten kuuleminen yhden kuukauden kuluessa 2 momentissa tarkoitettun pyynnön vastaanottamisesta. Sääntelyelimen on kuultuaan kaik-

kia osapuolia annettava perusteltu päätöksensä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on saanut kaikki tarvittavat tiedot.

Liikennevirasto, 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu viranomainen, saman momentin 2 kohdassa tarkoitettu rautatieyrittäjä ja rataverkon käyttöoikeutta hakenut rautatieyrittäjä voivat pyytää sääntelyelintä käsittelemään 1 momentissa tarkoitettua asiaa uudelleen sääntelyelimen määräämien edellytysten täytyessä ja sen asettamassa kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla yhtä kuukautta lyhyempi.

30 §

Rataverkon käyttö sopimus

(lisätään uusi 3 momentti)

Liikennevirasto ei saa tehdä käyttö sopimusta ennen kuin rautatieyrittäjä täyttää 3 §:n 1 momentin 1–3 ja 5 kohdassa säädetyt ja museoliikenteen harjoittaja 3 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohdassa säädetyt edellytykset rautatieliikenteen harjoittamiselle.

Liikennevirasto voi tehdä tässä pykälässä tarkoitettua rataverkon käyttö sopimuksen pykälässä säädetyin edellytyksin myös muun rautatieliikenteen harjoittajan kanssa.

Liikennevirasto ei saa tehdä rataverkon käyttö sopimusta rautatieyrittäjän kanssa ennen kuin rautatieyrittäjä täyttää 3 §:n 1–3 kohdassa ja 5 kohdassa säädetyt rautatieliikenteen harjoittamisen edellytykset. Muun rautatieliikenteen harjoittajan kanssa virasto ei saa tehdä rataverkon käyttö sopimusta ennen kuin rautatieliikenteen harjoittajalla on 4 §:ssä tarkoitettu turvallisuustodistus, sille on 26 §:n mukaisesti myönnetty aiottua liikennöintiä varten tarvittava ratakapasiteetti ja se täyttää muutoin rautatieliikenteen harjoittamisen edellytykset.

32 a §

Museoraide

Liikennevirasto voi Liikenteen turvallisuusvirastoa kuultuaan päättää, että valtion rataverkkoon kuuluva raide on museoraide, jolla saa harjoittaa ainoastaan museoliikennettä. Museoraiteeksi määrättävällä raiteella ei saa olla muuta henkilöliikennettä eikä tavaraliikennettä. Liikenneviraston on varattava niille rautatieliikenteen harjoittajille, jotka harjoittavat liikennöintiä raiteella, jolta on liiken-

nöintiyhteys museoraiteeksi määrättävään raiteeseen, tilaisuus tulla kuulluiksi ennen kuin virasto päättää museoraiteesta.

36 §

Liikenteenohjaus ja liikennöinnistä sopiminen

Rataverkon haltija vastaa hallinnoimansa rataverkon liikenteenohjauksesta ja huolehtii liikenteenohjauspalvelun tasapuolisuudesta. Rataverkon haltija voi järjestää liikenteenohjauspalvelut itse tai hankkia ne julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Muu rataverkon haltija kuin Liikennevirasto voi myös sopia Liikenneviraston kanssa liikenteenohjauksen järjestämisestä rataverkon haltijan rai-teella tai jollakin sen osalla.

Liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yhtiön tai muun yhteisön on tarjottava palveluita ta-sapuolisesti kaikille rautatieliikenteen harjoit-tajille. Sen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja liikenteenohjaus-palvelutehtäviä. Raideliikenteessä aiheutu-neiden henkilö- ja esinevahinkojen korvaami-sesta säädetään raideliikennevastuulaissa (113/1999).

39 §

Turvallisuuden perusteet

(lisätään uusi 3 mom.)

36 §

Liikenteenohjaus ja liikennöinnistä sopimi-nen

Rataverkon haltija vastaa hallinnoimansa rataverkon liikenteenohjauksesta tai sen jär-jestämisestä rataverkolla harjoitettavan lii-kennöinnin edellyttämällä tavalla ja huolehtii liikenteenohjauspalvelujen tasapuolisuudesta. Rataverkon haltija voi järjestää liikenteenohjauspalvelut itse tai hankkia ne julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Muu rata-verkon haltija kuin Liikennevirasto voi myös sopia Liikenneviraston kanssa liikenteenoh-jauksen järjestämisestä rataverkon haltijan raiteella tai jollakin sen osalla.

Liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yhtiön tai muun yhteisön on tarjottava palveluita ta-sapuolisesti kaikille rautatieliikenteen harjoit-tajille sekä niille rataverkon haltijoille, jotka palveluja siltä pyytävät ja joiden raiteilla on riittävät tekniset valmiudet ja muut edellytyk-set palvelujen vastaanottamiseen. Yhtiön pal-veluksessa olevaan henkilöön sovelletaan ri-koikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pyk-lässä tarkoitettuja liikenteenohjauspalvelu-tehtäviä. Raideliikenteessä aiheutuneiden henkilö- ja esinevahinkojen korvaamisesta säädetään raideliikennevastuulaissa (113/1999).

39 §

Turvallisuuden perusteet

Mitä 2 momentissa säädetään rataverkon haltijan ja rautatieliikenteen harjoittajan vastuusta, ei rajoita rautatiejärjestelmässä käytettävien koneiden, laitteiden sekä muiden varusteiden ja materiaalien valmistajien, huolto- tai muita palveluja tarjoajien eikä hankintayksikön vastuuta niiden toimittamien koneiden, laitteiden ja muiden materiaalien

ja palvelujen vaatimustenmukaisuudesta ja turvallisuudesta.

---

42 §

Yhteentoimivuuden perusteet

Olennaiset vaatimukset koskevat osajärjestelmien turvallisuutta, luotettavuutta ja käytökuntoa, terveysvaikutuksia, ympäristövaikutuksia ja teknistä yhteentoimivuutta. Tarkemmat säännökset yhteentoimivuusdirektiivin liitteessä II tarkoitetuista rautatiejärjestelmän osajärjestelmistä ja liitteessä III tarkoitettujen olennaisten vaatimusten sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Osajärjestelmän valmistamista, rakentamista, parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma

Uuden osajärjestelmän valmistamista tai rakentamista sekä osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Suunnitelman toteutus voidaan käynnistää vasta, kun virasto on päättänyt, tarvitaanko osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskevan suunnitelman perusteella uusi käyttöönottolupa. Uusi käyttöönottolupa on aina vaadittava, kun suunnitteilla olevat työt voivat vaikuttaa kyseisen osajärjestelmän turvallisuuden yleiseen tasoon.

(lisätään uusi 3 mom.)

42 §

Yhteentoimivuuden perusteet

Olennaiset vaatimukset koskevat osajärjestelmien turvallisuutta, luotettavuutta ja käytökuntoa, terveysvaikutuksia, ympäristövaikutuksia, teknistä yhteensopivuutta *sekä esteettömyyttä ja saavutettavuutta*. Tarkemmat säännökset yhteentoimivuusdirektiivin liitteessä II tarkoitetuista rautatiejärjestelmän osajärjestelmistä ja liitteessä III tarkoitettujen olennaisten vaatimusten sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Osajärjestelmän valmistamista, rakentamista, parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma

Uuden osajärjestelmän valmistamista tai rakentamista sekä osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Suunnitelman toteutus voidaan käynnistää vasta, kun virasto on päättänyt, tarvitaanko osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskevan suunnitelman perusteella uusi käyttöönottolupa. Uusi käyttöönottolupa on aina vaadittava, *jos* suunnitteilla olevat työt voivat vaikuttaa *haitallisesti* kyseisen osajärjestelmän turvallisuuden yleiseen tasoon.

Jos virasto katsoo, että uusi käyttöönottolupa parannelulle tai uudistetulle osajärjestelmälle on tarpeen, mutta yhteentoimivuuden teknistä eritelmää ei kaikilta osin sovelleta, viraston on ilmoitettava komissiolle perusteet sille, miksi yhteentoimivuuden teknistä eritelmää ei sovelleta, sen sijasta sovellettavat määräykset sekä ne arviointilaitokset tai muut yhteisöt, jotka vastaavat osajärjestelmän tarkastusmenettelystä.

47 a §

Koeajolupa kalustoyksikköön kuuluvien osajärjestelmien testausta varten

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää määräaikaisen koeajoluvan testausta varten sellaiselle kalustoyksikölle, johon kuuluvalla osajärjestelmälle on suoritettava yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä tai tämän lain nojalla annetussa määräyksessä vaadittuja tarkastuksia, jotka edellyttävät osajärjestelmän käyttöä rautatiejärjestelmässä. Lupa voidaan myöntää enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Hakijan on koeajoluvan edellytysten arvioimiseksi toimitettava virastolle hakemuksen yhteydessä suunnitelma kalustoyksikön siirroista, osajärjestelmälle suoritettavista tarkastuksista sekä toimenpiteistä, joilla varmistetaan turvallisuus rautatiejärjestelmässä. Koeajoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että rautatiejärjestelmän turvallisuus ei vaarannu tarkastusten suorittamisen vuoksi. Kalustoyksiköllä, johon kuuluvalla osajärjestelmällä on koeajolupa, ei saa liikennöidä kaupallisessa liikenteessä.

Virasto voi sisällyttää koeajolupaan rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan rautatiejärjestelmän turvallisuus. Osajärjestelmää saa käyttää vain luvan ehtojen mukaisesti.

Mitä 48 §:ssä säädetään osajärjestelmän käyttöönottoluvan peruuttamisesta, koskee myös tämän pykälän nojalla myönnettyä lupaa.

48 §

Käyttöönottoluvan myöntäminen ja peruuttaminen

Käyttöönottolupa voidaan myöntää toistaiseksi. Käyttöönottolupa voidaan myöntää määräaikaisena kalustoyksikölle tai turvalaitteelle, jos kalustoyksikölle tai turvalaitteelle tai jollekin kalustoyksikköön kuuluvalla osajärjestelmälle on suoritettava yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä tai kansallises-

48 §

Käyttöönottoluvan myöntäminen ja peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottoluvan 44 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä toistaiseksi. Virasto voi sisällyttää käyttöönottolupaan sellaisia rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan osajärjestelmän turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmäs-

sa määräyksessä vaadittuja testejä ennen kuin virasto voi päättää toistaiseksi myönnettävää käyttöönottoluvasta. Hakiessaan määräaikaista lupaa hankintayksikön on toimitettava testausta koskeva suunnitelma Liikenteen turvallisuusvirastolle. Kalustoyksikköä ja turvalaitetta saa tällöin käyttää ainoastaan testeissä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sisällyttää käyttöönottolupaan rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Käyttöönottoluvan ehdot eivät saa olla ristiriidassa olennaisten vaatimusten kanssa.

Jos osajärjestelmä tai kalustoyksikkö ei täytä sille asetettuja olennaisia vaatimuksia tai jos luvanhaltija ei noudata luvassa asetettuja rajoituksia tai ehtoja, viraston on kehotettava luvanhaltijaa korjaamaan havaitut virheet tai laiminlyönnit kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kahta kuukautta lyhyempi. Jos virhettä tai laiminlyöntiä on pidettävä olennaisena, eikä luvanhaltija ole korjannut sitä asetetussa määräajassa, virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan kokonaan tai määräajaksi. Virasto voi myös rajoittaa tai kieltää osajärjestelmän tai kalustoyksikön käytön.

Virasto voi kuitenkin peruuttaa käyttöönottoluvan välittömästi, jos kysymyksessä on erityisen vakava puutteellisuus, josta voi aiheutua vaaraa rautatiejärjestelmän turvallisuudelle.

sä. Rajoitukset ja ehdot eivät saa olla ristiriidassa olennaisten vaatimusten kanssa.

Jos osajärjestelmä ei täytä sille asetettuja olennaisia vaatimuksia tai jos luvanhaltija ei noudata luvassa asetettuja rajoituksia tai ehtoja, viraston on kehotettava luvanhaltijaa korjaamaan havaitut virheet tai laiminlyönnit kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kahta kuukautta lyhyempi. Jos virhettä tai laiminlyöntiä on pidettävä olennaisena, eikä luvanhaltija ole korjannut sitä asetetussa määräajassa, virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan kokonaan tai määräajaksi. Virasto voi myös rajoittaa osajärjestelmän käyttöä tai kieltää sen kokonaan.

Virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan välittömästi, jos kysymyksessä on erityisen vakava puutteellisuus, josta voi aiheutua vaaraa rautatiejärjestelmän turvallisuudelle.

48 a §

Kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän käyttöönottolupa

Virasto voi hakemuksesta myöntää käyttöönottoluvan kalustoyksikköön kuuluvalla osajärjestelmälle 44 §:ssä säädetystä poiketen sen jälkeen, kun turvallisuuteen vaikuttavat yhteentoimivuuden teknisten eritelmien ja kansallisten määräysten mukaiset testit on tehty ja hakija on toimittanut virastolle ilmoitetulta laitokselta saamansa välivaiheen tarkastusmenettelyn mukaisen yhteentoimivuusdirektiivin liitteessä VI tarkoitetun EY-välivaiheen tarkastustodistuksen perusteella laatimansa EY-välivaiheen tarkastusvakautuksen ja 65 §:n mukaiseen FI-tarkastukseen

perustuvan FI-tarkastusvakuutuksen sekä tarkastuslaitoksen selvityksen siitä, miksi kaikkia testejä ei ole voitu tehdä. Hakijan on toimitettava osajärjestelmästä tämän lain nojalla annetuissa rautatiejärjestelmän turvallisuutta ja yhteentoimivuutta koskevissa säännöksissä tarkoitettu lopullinen EY-tarkastusvakuutus virastolle tiedoksi luvan ehtojen mukaisesti kahdeksan kuukauden kuluessa käyttöönottoluvan myöntämisestä. Jos hakija ei toimita kaikkia asiakirjoja määräajassa, viraston on estettävä kaluston käyttö. Se, mitä 48 §:ssä säädetään käyttöönottoluvan peruuttamisesta, koskee myös kalustoyksikköön kuuluvan osajärjestelmän käyttöönottolupaa.

49 §

Yhteentoimivuuden osatekijän vaatimuksenmukaisuus

(lisätään uusi 3 mom.)

49 §

Yhteentoimivuuden osatekijän vaatimuksenmukaisuus

Jos Liikenteen turvallisuusvirasto katsoo, että EY-vaatimuksenmukaisuusvakuutus on laadittu virheellisesti tai muutoin epäasianmukaisesti, valmistajan tai sen unioniin sijoittuneen edustajan on viraston vaatimuksesta saatettava yhteentoimivuuden osatekijä vaatimustenmukaiseksi. Jos vaatimustenvastaisuus jatkuu, viraston on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sanotun yhteentoimivuuden osatekijän markkinoille saattamisen rajoittamiseksi tai kieltämiseksi taikka varmistettava osatekijän poistaminen markkinoilta 4 momentissa säädetyllä tavalla.
-----

51 §

Kalustoyksikön käyttöönottolupa

Kalustoyksikön käyttöön ottamiseen on olettava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa.

Kalustoyksikölle, joka täyttää kaikki sen käyttöönottohetkellä voimassa olevien sitä koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmiä vaatimukset, käyttöönottolupa on myönnettävä ilman muita tarkastuksia, jos

51 §

Kalustoyksikön käyttöönottolupa

Kalustoyksikön käyttöön ottamiseen on olettava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa.

kalustoyksikön kaikki rakenteelliset osajärjestelmät on hyväksytty 8 luvun säännösten mukaisesti. Liikenteen turvallisuusvirasto tarkastaa kalustoyksikön osajärjestelmien teknisen yhteensopivuuden ja niiden yhdistämisen turvallisuuden sekä kalustoyksikön ja rataverkon teknisen yhteensopivuuden, jos kalustoyksiköllä on kaikki 45 §:ssä tarkoitetut EY-tarkastusvakuutukset, mutta kalustoyksikköön kuuluvia osajärjestelmiä ei ole hyväksytty 8 luvun säännösten mukaisesti. Yhteentoimivuuden teknisen eritelmän avointen kohtien ja siinä yksilöityjen erityistapausten osalta sovelletaan muuten, mitä tässä laissa tai muussa laissa säädetään tai lain nojalla säädetään tai määrätään.

Kalustoyksikölle, joka ei täytä kaikkia sen käyttöönottohetkellä voimassa olevien sitä koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimuksia, myönnetään kalustoyksikön ensimmäinen käyttöönottolupa noudattaen 8 luvussa säädettyä menettelyä.

52 a §

Yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäinen käyttöönottolupa

Liikenteen turvallisuusviraston on myönnettävä käyttöönottolupa ilman muita tarkastuksia, jos:

1) kalustoyksikkö täyttää kaikki sen käyttöönottohetkellä voimassa olevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimukset;

2) 1 kohdassa tarkoitetut yhteentoimivuuden tekniset eritelmät kattavat keskeisen osan 42 §:ssä tarkoitetuista olennaisista vaatimuksista; ja

3) kalustoyksikön kaikki rakenteelliset osajärjestelmät on hyväksytty 8 luvun säännösten mukaisesti.

Jos kalustoyksiköllä on kaikki 45 §:ssä tarkoitetut EY-tarkastusvakuutukset, mutta kalustoyksikön rakenteellisia osajärjestelmiä ei ole hyväksytty 8 luvun säännösten mukaisesti, virasto tarkastaa kalustoyksikön rakenteellisten osajärjestelmien teknisen yhteensopivuuden ja niiden yhdistämisen turvallisuuden ottaen huomioon rautatieturvallisuudirektiivin 4 artiklan 3 kohdan ja 6 artiklan 3 koh-

dan säännökset. Yhteentoimivuuden teknisten eritelmien avoimiin kohtiin ja eritelmissä yksilöityihin erityistapauksiin sovelletaan niitä koskevia Liikenteen turvallisuusviraston antamia määräyksiä tai muita niitä koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

52 b §

Muun kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisen kalustoyksikön ensimmäinen käyttöönottolupa

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää käyttöönottoluvan kalustoyksikölle, jonka rakenteelliset osajärjestelmät eivät täytä kaikkia kalustoyksikön käyttöönottohetkellä voimassa olevien niitä koskevien teknisten eritelmien vaatimuksia:

1) soveltamalla 45 §:ssä tarkoitettua EY-tarkastusmenettelyä siltä osin, kuin yhteentoimivuuden tekniset eritelmät kattavat kalustoyksikön rakenteelliset osajärjestelmät; ja

2) soveltamalla muiden teknisten näkökohdrien osalta antamia määräyksiä tai muita asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä, mitä 65 §:ssä säädetään vaatimuksenmukaisuuden arvioinnista FI-tarkastuksessa.

53 §

Kalustoyksikkötyyppien hyväksyntä

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää kalustoyksiköille tyyppi-kohtaisen hyväksynnän. Viraston on hyväksyttävä hakijan toimittaman tyyppimukaisuusvakuutuksen perusteella Suomessa tyyppihyväksynnän saanut kalustoyksikkö ilman muita tarkastuksia.

53 §

Kalustoyksikkötyyppien hyväksyntä

Liikenteen turvallisuusviraston on hyväksyttävä kalustoyksikkötyyppi samanaikaisesti, kun virasto myöntää kalustoyksikön käyttöönottoluvan. Virasto voi hakemuksesta myöntää kalustoyksiköille tyyppikohtaisen hyväksynnän. Viraston on hyväksyttävä hakijan virastolle toimittaman tyyppimukaisuusvakuutuksen perusteella Suomessa tyyppihyväksynnän saanut kalustoyksikkö ilman muita tarkastuksia.

54 §

Kalustoyksikköjä koskevat täydentävät käyttöönottoluvat

Muulla Euroopan talousalueella käyttöönottoluvan saaneilla kalustoyksiköillä on oltava täydentävä käyttöönottolupa ennen niiden ottamista käyttöön Suomessa. Täydentävällä käyttöönottoluvalla on varmistettava erityisesti, että kalustoyksikkö on yhteensopiva rataverkon ja kiinteiden laitteistojen sekä Suomen ilmasto-olosuhteiden kanssa.

54 §

Kalustoyksikköjä koskevat täydentävät käyttöönottoluvat

Muulla Euroopan talousalueella käyttöönottoluvan saaneilla kalustoyksiköillä on oltava täydentävä käyttöönottolupa ennen niiden ottamista käyttöön Suomessa. Täydentävällä käyttöönottoluvalla on varmistettava erityisesti, että kalustoyksikkö on yhteensopiva rataverkon ja kiinteiden laitteistojen kanssa sekä sopii käytettäväksi Suomen ilmastossa. Täydentävää käyttöönottolupaa ei kuitenkaan vaadita kalustoyksiköiltä, joita käytetään ainoastaan satama-alueella tai rautatierajaa-
asemalla raiteilla, joiden raideleveys poikkeaa Suomessa käytettävästä raideleveudesta.

56 §

Muiden kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisten kalustoyksiköiden täydentävät käyttöönottoluvat

Niistä kalustoyksiköistä, jotka eivät täytä osajärjestelmää koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimuksia, hakijan on 54 §:ssä tarkoitetun täydentävän käyttöönottoluvan myöntämiseksi toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle kalustoyksikköä tai kalustoyksikkötyyppiä koskevat seuraavat asiakirjat sekä selvitykset sen suunnitellusta käytöstä rataverkolla:

1) selvitys kalustoyksikölle Euroopan talousalueella myönnetystä käyttöönottoluvasta sekä tiedot menettelystä, jota on sovellettu sen osoittamiseksi, että kalustoyksikkö täyttää voimassa olevat turvallisuusvaatimukset;

2) asiakirjat, joista käyvät ilmi kalustoyksikön tekniset tiedot, kunnossapito-ohjelma ja toiminnalliset ominaisuudet; tallennuslaitteilla varustetuista kalustoyksiköistä tähän kuuluvat luettavassa ja arvioitavassa muodossa olevat tiedot tietojen kokoamisen menettelystä edellyttäen, että kyseisiä tietoja ei ole yhdenmukaistettu asianmukaisessa yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä;

3) asiakirjat, joista käyvät ilmi kalustoyksi-

56 §

Muiden kuin yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisten kalustoyksiköiden täydentävät käyttöönottoluvat

Hakijan on 54 §:ssä tarkoitetun täydentävän käyttöönottoluvan myöntämiseksi toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle seuraavat kalustoyksikköä tai kalustoyksikkötyyppiä koskevat ja kalustoyksikön suunniteltua käyttöä rataverkolla koskevat asiakirjat niistä kalustoyksiköistä, jotka eivät täytä rakenteellisia osajärjestelmiä koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien vaatimuksia:

1) selvitys kalustoyksikölle Euroopan talousalueella myönnetystä käyttöönottoluvasta sekä tiedot menettelystä, jota on sovellettu sen osoittamiseksi, että kalustoyksikkö täyttää voimassa olevat turvallisuusvaatimukset, sekä selvitys kalustoyksikölle yhteentoimivuusdirektiivin 9 artiklan mukaisesti mahdollisesti hyväksytystä poikkeuksesta;

2) asiakirjat, joista käyvät ilmi kalustoyksikön tekniset tiedot, kunnossapito-ohjelma ja toiminnalliset ominaisuudet; tallennuslaitteilla varustetuista kalustoyksiköistä tähän kuuluvat luettavassa ja arvioitavassa muodossa olevat tiedot tietojen kokoamisen menettelystä

kön aikaisempi käyttö, kunnossapito ja tarvittaessa käyttöönottoluvan myöntämisen jälkeen tehdyt tekniset muutokset;

4) selvitys niistä teknisistä ja toiminnallisista ominaisuuksista, jotka liittyvät kalustoyksikön yhteensopivuuteen infrastruktuurin ja kiinteiden laitteiden kanssa.

edellyttäen, että kyseisiä tietoja ei ole yhdenmukaistettu asianmukaisessa yhteentomivuuden teknisessä eritelmässä;

3) asiakirjat, joista käyvät ilmi kalustoyksikön aikaisempi käyttö, kunnossapito ja tarvittaessa käyttöönottoluvan myöntämisen jälkeen tehdyt tekniset muutokset;

4) selvitys niistä teknisistä ja toiminnallisista ominaisuuksista, jotka liittyvät kalustoyksikön yhteensopivuuteen infrastruktuurin ja kiinteiden laitteiden kanssa.

57 §

Venäjän federaatiosta saapuvien yhdysliikenteessä käytettävien kalustoyksiköiden käyttöönotto

Venäjän federaatiosta saapuvilla Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävillä kalustoyksiköillä on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa. Virasto myöntää käyttöönottoluvan sellaisille kalustoyksiköille tai kalustoyksikköjen sarjoille, joilla on Venäjän federaatiossa voimassa oleva käyttöönottolupa tai siihen rinnastettava lupa. Kalustoyksiköillä saa liikennöidä ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikenteessä. Kalustoyksikköjä koskevista vaatimuksista määrätään Suomen ja Venäjän välisestä rautatieyhdysliikenteestä tehdyssä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välisessä sopimuksessa (SopS 48/1997) sekä sen liitännäissopimuksissa ja niiden liitteissä.

Suomessa yhdysliikennettä harjoittavan rautatieyhtiön on haettava lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin rautatieyhtiö liikennöi kalustoyksiköllä Suomen rataverkolla. Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävän kalustoyksikön vaatimustenmukaisuus tulee osoittaa ilmoituksessa, jonka hakija toimittaa virastolle. Hakijan tulee ilmoittaa Venäjän federaatiossa kalustoyksikölle tai kalustoyksikköjen sarjalle myönnetystä käyttöönottoluvasta tai siihen rinnastettavasta luvasta. Virasto ratkaisee käyttöönottolupaa koskevan hakemuksen hakijan toimittaman ilmoituksen perusteella. Lupa voidaan myöntää sähköistä menettelyä

57 §

Venäjän federaatiosta saapuvien yhdysliikenteessä käytettävien kalustoyksiköiden käyttöönotto

Venäjän federaatiosta saapuvilla Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävillä kalustoyksiköillä on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa. Virasto myöntää käyttöönottoluvan sellaisille kalustoyksiköille tai kalustoyksikköjen *tyypeille*, joilla on Venäjän federaatiossa voimassa oleva käyttöönottolupa tai siihen rinnastettava lupa. Kalustoyksiköillä saa liikennöidä ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikenteessä. Kalustoyksikköjä koskevista vaatimuksista määrätään Suomen ja Venäjän välisestä rautatieyhdysliikenteestä tehdyssä Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välisessä sopimuksessa (SopS 48/1997) sekä sen liitännäissopimuksissa ja niiden liitteissä.

Suomessa yhdysliikennettä harjoittavan rautatieyhtiön on haettava lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin rautatieyhtiö liikennöi kalustoyksiköllä Suomen rataverkolla. Suomen ja Venäjän välisessä yhdysliikenteessä käytettävän kalustoyksikön vaatimustenmukaisuus tulee osoittaa ilmoituksessa, jonka hakija toimittaa virastolle. Hakijan tulee ilmoittaa Venäjän federaatiossa kalustoyksikölle tai kalustoyksikköjen *tyypille* myönnetystä käyttöönottoluvasta tai siihen rinnastettavasta luvasta. Virasto ratkaisee käyttöönottolupaa koskevan hakemuksen hakijan toimittaman ilmoituksen perusteella. Lupa voidaan myöntää sähköistä menettelyä

käyttäen.

käyttäen.

11 luku

11 luku

Arviointilaitokset

Arviointilaitokset

62 §

62 §

Ilmoitetun laitoksen tehtävät

Ilmoitetun laitoksen tehtävät

Ilmoitettu laitos vastaa osajärjestelmien EY-tarkastusmenettelystä ja EY-tarkastusvakuutukseen liitettäväksi vaadittujen EY-tarkastustodistuksen sekä teknisten asiakirjojen laatimisesta. Lisäksi ilmoitettu laitos vastaa yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimustenmukaisuuden tai käyttöönsoveltuvuuden arviointimenettelystä ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutukseen tai EY-käyttöönsoveltuvuusvakuutukseen liitettäväksi vaadittujen EY-vaatimustenmukaisuustodistuksen tai EY-käyttöönsoveltuvuustodistuksen laatimisesta.

Ilmoitettu laitos vastaa osajärjestelmien EY-tarkastusmenettelystä ja EY-tarkastusvakuutukseen liitettäväksi vaadittujen EY-tarkastustodistuksen sekä teknisten asiakirjojen laatimisesta. Lisäksi ilmoitettu laitos vastaa yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimustenmukaisuuden ja käyttöönsoveltuvuuden arviointimenettelystä sekä EY-vaatimustenmukaisuusvakuutukseen tai EY-käyttöönsoveltuvuusvakuutukseen liitettäväksi vaadittujen EY-vaatimustenmukaisuustodistuksen tai EY-käyttöönsoveltuvuustodistuksen laatimisesta. *Ilmoitettu laitos voi antaa osajärjestelmien sarjaa tai näiden osajärjestelmien tiettyjä osia koskevia vaatimuksenmukaisuustodistuksia, jos asianomaisissa yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä on sanotusta menettelystä määräyksiä.*

66 §

66 §

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen tehtävät sekä laitoksen nimeäminen ja nimeämisen peruuttaminen

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen tehtävät sekä laitoksen nimeäminen ja nimeämisen peruuttaminen

Tarkemmat säännökset riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavalle laitokselle asetettavista vaatimuksista ja sen tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat säännökset riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavalle laitokselle asetettavista vaatimuksista ja sen tehtävistä sekä laitoksen tarkastusmenettelystä ja tarkastuslausunnoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

66 a §

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen käyttämä kieli ja virkavastuu

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen laatimat asiakirjat ja tarkastusmenettelyihin liittyvä kirjeenvaihto on laadittava jollakin sen jäsenvaltion virallisista kielistä, johon hakija on sijoittautunut. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää muuta hakijan hyväksymää kieltä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa vaatia asiakirjoista suomen- tai ruotsinkielisen käännöksen.

Riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen palveluksessa olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 66 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

67 §

Kalustoyksikön numerointi

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa kalustoyksikölle kalustoyksikkönumeron, kun virasto myöntää sille 51 §:ssä tarkoitetun ensimmäisen käyttöönottoluvan. Käyttöönottoluvan hakija voi hakea virastolta kalustoyksikölle kalustoyksikkönumeroa jo ennen käyttöönottoluvan hakemista.

Käyttöönottoluvan hakija vastaa siitä, että kalustoyksikölle annettu kalustoyksikkönumero merkitään asianomaiseen kalustoyksikköön. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa muuttaa kalustoyksikölle annettua kalustoyksikkönumeroa ja vaatia kalustoyksikön haltijaa muuttamaan kalustoyksikön merkintää.

68 §

Kalustorekisteri

67 §

Kalustoyksikön numerointi

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa kalustoyksikölle kalustoyksikkönumeron, kun virasto rekisteröi kalustoyksikön ensimmäisen kerran 68 §:ssä tarkoitettuun kalustorekisteriin.

Kalustoyksikön ensimmäisen käyttöönottoluvan hakija vastaa siitä, että kalustoyksikölle annettu kalustoyksikkönumero merkitään asianomaiseen kalustoyksikköön. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa muuttaa kalustoyksikölle annettua kalustoyksikkönumeroa ja vaatia kalustoyksikön haltijaa muuttamaan kalustoyksikön merkintää.

68 §

Kalustorekisteri

Suomen ja Venäjän välistä rautatieyhdyshä liikennettä Suomessa harjoittavan rautatieyri-tyksen on 57 §:ssä tarkoitettua käyttöön-ot-olupaa hakiessaan ilmoitettava Liikenteen tur-
vallisuusvirastolle Venäjän federaatiosta saa-
puvista kalustoyksiköistä kalustorekisteriin
merkittävät tiedot:

- 1) kalustoyksikön omistajasta tai haltijasta;
- 2) kalustoyksikön käyttöön liittyvistä rajoi-
tuksista;
- 3) kalustoyksikön huoltosuunnitelmaan liit-
tyvistä turvallisuuden kannalta olennaisista
tiedoista.

Suomen ja Venäjän välistä rautatieyhdyshä liikennettä Suomessa harjoittavan rautatieyri-tyksen on *saatuaan tässä momentissa tarkoi-
tetut tiedot ilman aiheetonta viivytystä ja
viimeistään 57 §:ssä tarkoitettua käyttöön-
otolupaa hakiessaan ilmoitettava Liikenteen
turvallisuusvirastolle Venäjän federaatiosta
saapuvista kalustoyksiköistä kalustorekiste-
riin merkittävät tiedot:*

- 1) kalustoyksikön omistajasta tai haltijasta;
- 2) kalustoyksikön käyttöön liittyvistä rajoi-
tuksista;
- 3) kalustoyksikön huoltosuunnitelmaan liit-
tyvistä turvallisuuden kannalta olennaisista
tiedoista.

69 §

*Kalustoyksikön rekisteröinti ja sen poistami-
nen rekisteristä*

Kalustoyksikön rekisteröintiä on haettava Liikenteen turvallisuusvirastolta. Kalusto rekisteröidään yksiköittäin viraston ylläpitämään kalustorekisteriin, jos kalustoyksikkö on saanut käyttöönottoluvan Suomessa. Liikenteen turvallisuusvirasto voi rekisteröidä kalustoyksikön hakemuksesta myös määräajaksi.

69 §

*Kalustoyksikön rekisteröinti ja sen poistami-
nen rekisteristä*

*Ennen kuin kalustoyksikkö otetaan käyt-
töön rautatiejärjestelmässä, se on rekisteröi-
tävä. Kalustoyksikön rekisteröintiä on haet-
tava Liikenteen turvallisuusvirastolta, jos ka-
lustoyksikkö otetaan ensimmäisen kerran
käyttöön Suomessa. Kalusto rekisteröidään
yksiköittäin Liikenteen turvallisuusviraston
ylläpitämään kalustorekisteriin, jos kalusto-
yksikkö on saanut ensimmäisen käyttöön-
otoluvan Suomessa. Toisessa Euroopan talous-
alueeseen kuuluvassa valtiossa ensi kertaa
käyttöön otetun kalustoyksikön käyttöönotta-
misen edellytyksenä Suomessa on, että yksik-
kö on rekisteröity kyseisen valtion kalustore-
kisteriin.*

75 §

Rautateitä koskevat viranomaismääräykset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja teknisen toimivuuden varmistamiseksi antaa tarkempia määräyksiä:

- 8) kalustorekisteriin ja ratarekisteriin mer-
kittävistä tiedoista;

75 §

Rautateitä koskevat viranomaismääräykset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja teknisen toimivuuden varmistamiseksi antaa tarkempia määräyksiä:

- 8) kalustorekisteriin ja ratarekisteriin mer-
kittävistä tiedoista *sekä rekisteröintimenette-*

lyistä;

77 §

Viranomaisvalvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo:

6) ilmoitetun laitoksen sekä riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen toimintaa; ja

7) kalustoyksiköiden rekisteröintiä ja kalustorekisteriin merkittäviä tietoja.

81 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Liikenteen turvallisuusviraston, Liikenneviraston ja muiden rataverkon haltijoiden sekä rautatieliikenteen harjoittajien on varautumisen avulla huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston on oman toimintansa varmistamisen lisäksi varmistettava rataverkon liikennöitävyys myös erilaisissa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

Varautumistoimenpiteitä johtaa ja sovittaa yhteen ministeriö.

82 §

Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen

(lisätään uusi 2 mom.)

77 §

Viranomaisvalvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo:

6) ilmoitetun laitoksen sekä riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen toimintaa;

7) kalustoyksiköiden rekisteröintiä ja kalustorekisteriin merkittäviä tietoja;

8) varautumista poikkeusoloihin sekä häiriötilanteisiin rautatiejärjestelmässä.

81 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Turvallisuustodistuksen tai –luvan haltijoiden on varauduttava poikkeusoloihin ja huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Niiden on osallistuttava toimintansa edellyttämällä tavalla valmiussuunnitteluun ja valmisteltava etukäteen poikkeusoloissa ja niihin rinnastettavissa normaaliolojen häiriötilanteissa tapahtuvaa toimintaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi sen lisäksi, mitä valmiuslaissa säädetään valtioneuvoston ja ministeriön toimivallasta, antaa poikkeusoloihin ja niihin rinnastettaviin normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen edellyttämiä tarkempia säännöksiä valmiussuunnittelun järjestämisestä.

82 §

Onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittaminen

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tiedot ovat

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n nojalla salassa pidettäviä. Lisäksi Liikenteen turvallisuusvirasto voi pitää salassa I momentissa tarkoitettua tietoa koskevan seikan, jos tiedon antaminen siitä vaarantaisi tietojen saannin tulevaisuudessa.

---

82 a §

Onnettomuutta tai vaaratilannetta koskevan tiedon käyttö

Liikenteen turvallisuusvirasto ei saa ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin suunnittelemattoman tai tahattoman rikkomuksen johdosta, joka tulee sen tietoon vain 82 §:n nojalla tehdyn ilmoituksen perusteella, ellei kyse ole törkeänä huolimattomuutena pidettävästä velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikoslaisissa (39/1889) rangaistavaksi säädetystä menettelystä.

Rautatieyrittäjä, rataverkon haltija ja muu tässä laissa tarkoitettu toimija eivät saa kohdella syrjivästi palveluksessaan olevaa työntekijää tai muuta henkilöä, joka tekee ilmoituksen tiedossaan mahdollisesti olevasta vaaratilanteesta.

86 §

Huomautus ja varoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa rautatieyrittäjälle tai muulle tässä laissa tarkoitettulle rautatieliikenteen harjoittajalle tai rataverkon haltijalle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä toimii tämän lain tai sen nojalla annettujen vaatimusten vastaisesti. Varoitus voidaan antaa, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen voida pitää riittävänä.

---

86 §

Huomautus ja varoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa rautatieyrittäjälle, rataverkon haltijalle ja muulle tässä laissa tarkoitettulle rautatiealan toimijalle huomautuksen tai varoituksen, jos tämä toimii tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen vaatimusten vastaisesti. Varoitus voidaan antaa, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen voida pitää riittävänä.

---

87 §

Liikenteen turvallisuusviraston oikeus tehosteinoihin

87 §

Liikenteen turvallisuusviraston oikeus tehosteinoihin

Liikenteen turvallisuusvirasto voi *toimialan turvallisuusviranomaisena ja sääntelyelimenä* varattuaan asianomaiselle tilaisuuden tulla kuulluksi määrätä rautatieliikenteen harjoittajan tai rataverkon haltijan korjaamaan virheensä *tai* laiminlyöntinsä sekä asettaa sille velvoitteita taikka kieltää toimenpiteen, jos asianomainen toimii huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta tämän lain tai sen nojalla annettujen vaatimusten vastaisesti. Tehosteeksi virasto voi asettaa uhkasakon, teettämisen tai keskeyttämisen siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi varattuaan asianomaiselle tilaisuuden tulla kuulluksi määrätä *rautatieyrityksen*, rataverkon haltijan *ja muun tässä laissa tarkoitetun rautatiealan toimijan* korjaamaan virheensä *tai* laiminlyöntinsä sekä asettaa sille velvoitteita taikka kieltää toimenpiteen, jos asianomainen toimii huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta *tässä laissa* tai sen nojalla *säädettyjen* vaatimusten vastaisesti. Tehosteeksi virasto voi asettaa uhkasakon *tai uhan*, että *toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Uhkasakosta, teettämisen ja keskeyttämisen* siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990).

93 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston 87 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään. Muutoin Liikenteen turvallisuusviraston, Liikenneviraston ja ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen, jonka virasto tekee 34 ja 35 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tarjoamisesta tai niitä ja niiden hinnoittelua koskevan erimielisyyden ratkaisemiseksi, haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Markkinaoikeuden antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Jos ministeriö ei ole antanut päätöstä toimilupahakemukseen 13 §:n 1 momentissa säädettyssä määräajassa tai Liikenteen turvallisuusvirasto ratkaissut oikaisupyyntöä 72 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa taikka ratkaissut turvallisuustodistuksen myöntämistä tai hyväksymistä koskevaa asiaa 7 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa tai turvallisuusluvan myöntämistä tai hyväksymistä koskevaa asiaa 17 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan

93 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 60, 67 ja 69 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen toimiluvan, turvallisuustodistuksen tai turvallisuusluvan peruuttamista, osajärjestelmän käyttöönottoluvan peruuttamista, kalustoyksikön käyttöönottoluvan peruuttamista, ilmoitetun laitoksen tai riippumattomasta turvallisuusarvioinnista vastaavan laitoksen nimeämisen peruuttamista, ratakapasiteetin peruuttamista, 87 §:ssä tarkoitettua määräystä, velvoitetta tai kieltoa sekä 88 §:ssä tarkoitettua toimenpiteeseen tai tapahtumaan puuttumista koskevassa asiassa saa hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos 7, 13, 17 tai 72 §:ssä tarkoitettua asiaa ei ole ratkaistu säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Valituksen voi tehdä, kunnes hakemuk-

hakemuksen hylkävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Ministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettujen valituksen tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan muutoin hallintolainkäyttölakia.

seen on annettu päätös. Liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Valituksen tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan muutoin hallintolainkäyttölakia.

Päätökseen, jolla on ratkaistu erimielisyys 34 tai 35 §:ssä tarkoitettussa asiassa, saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jos päätöksessä niin määrätään ja jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Käsitellessään Liikenteen turvallisuusviraston kalustoyksikön käyttöönottolupapäätöksestä tehtyä valitusta hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus voivat pyytää asiasta lausunnon Euroopan rautatievirastolta.

94 a §

Eräät ilmoitusvelvollisuudet

(lisätään uusi 3 mom.)

Tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoitusvelvollisuuksista ja niitä koskevista määräajoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .